

Nepriklausoma

Lietuva

This paper was mailed
Wednesday, April 3, 1991

ALP(LK) 2828

• LITHUANIE INDEPENDENTE • INDEPENDENT LITHUANIA WEEKLY •

Nr. 7 (51-ji metai) 1991m. BALANDŽIO-APRIL 3 d. • DVISAVAITINIS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS • 7722 GEORGE ST., LASALLE, Que. H8P 1C4 • Tel: 366-6220 • \$1,-

ĮVYKIŲ APŽVALGA

h.n.

Grįždamas į šį NL puslapį džiaugiuosi galėdamas pasveikinti visus laikraščio skaitytojus ir skaitytojas su pavasariu, kuris, galų gale, jau laukia už kampo; o taip pat padėkoti visoms ir visiems man linkėjusiems greito pagijimo ir sveikatos. Kaip matote, linkėjimai išsipilo. AČIŲ.

PIRMIAUSIA, APIE DABARTINĘ PADĖTĮ LIETUVOJE

Po skaudžių sausio žudynių Vilniuje, kurių aukų skaičius dar tiksliai nežinoma, padėtis sunki. Spaudos rūmų ir televizijos pastatų, kuriuos tada užėmė brutliausia jėga specialieji daliniai (kuriuos teisingiau reikėtų pavadinti saugumo robotais) Lietuvos teisėtai ir demokratiškai išrinktai vyriausybei Maskva dar negrąžino. Todėl spauda beveik neįmanoma: laikraščiai sumažėjo, suplonėjo, kai kurie apsigūnė į vieną, kai kurie visai nebeišeina. Knygų nebeįmanoma spausdinti, nes popieriaus nėra. Kremlius nutarė tokiu būdu Lietuvą pamažu pasmaugti. O Vakarai kol kas, jokio ypatingo spaudimo nedaro. Amerika dar vis negali atsikratyti gorbomanijos karo: dar vis tebetrokštama kaip nors, koku nors būdu išlaikyti tratančiame soste Michailą Gorbaciovą, kuris kasdien vis labiau valdomas saugumo, partijos ir kariuomenės fanatikų. (Argi ne ironija, kad jaunųjų "kiečiausiųjų" karininkų sąjūdžio SOJUZ vadovas yra tikras latvis Alksnis! Šis ižuliausiai reikalauja visas neklusnias respublikas "sutvarkyti" taip, kaip sausio 13 d. "tvarkė" lietuvius Vilniuje.) Tuo tarpu nuolat vis aukščiau kyla Boris'o Jelcin'o žvaigždė. Ne raudona, ne penkiakampė, nes jis iš partijos išstojo ir, po komiškojo sovietų referendumo, savo neseniai paskelbtoje politinėje programoje aiškiai pasisakė už naują suverenų respublikų santvarką, kurion respublikos galės įstoti laisvu noru. Ar jis tikrai taip galvoja - neaišku. Lietuvos vadovaujantys asmenys dar vis tebevertina jį ir jo skelbiamą programą labai atsargiai.

Paskutinės žinios, praneštos Vilniaus radijo užsieninės laidos, mini galimas naujas derybas su Kremliumi, bet taip pat galimą naują mėginimą nuversti teisėtąją Lietuvos vyriausybę, naudojant gudresnę klaidą. Visokie Jarmalavičiai, Burokevičiai, Kuoleliai, remiami senosios komunistų gaujos pakalikų,

bandančių išsaugoti savo saugias ir galingas pozicijas, remiami nenugalimosios Raudonosios armijos pasipūtusių komendantų, taip lengvai nepasiduos. Ypač kad pats Kremlius viešpats visas jų žudynes, šunys ir melagystes ne tikrai remia, bet ir sugalvoja. Šiuo metu gi Kremliaus radijas ir televizija meluoja taip pat bjauriai ir akiplėšiškai, kaip Stalino laikais.

(Ta proga keli žodžiai apie Vilniaus Radijo laidas kurios visai gerai girdimos Montrealyje 11.779 bangu dažnyje, 25-tame bangu ruože - ir tebekalba drausiai apie tikrąją padėtį Lietuvoje. Prieš kelias dienas Vilniaus Radijas šaukėsi pagalbos - popieriaus telefonų aparatūrai. Prisiminkime VILNIAUS RADIOJŲ SĄSKAITĄ Montrealyje "Liet" Nr. 4788. Ji vienintelė Kanadoje ir visi jos paaugę pilingai skiriami tiksliai VILNIAUS RADIOJŲ. Šiandien tos aukos yra g y v y b i n ė s r e i k š m ė s .)

Vilniaus Radijas paskutinėse laidose prasitarė apie netrukus galimus naujus pasitarimus su Maskva. Gal gi jie yra JAV valstybės sekretoriaus J. Bakerio Didžiosios Britanijos premjero Major ir buvusio JAV prezidento Nixon'o nesėkmingų apsilankymų Kremliuje paseka. Tikėkimės. O Richard Nixon'as buvo apsilankęs ir Vilniuje, kur pasakė padrašinančių žodžių apie tai, kad Sovietų Sąjunga daug daugiau laimėtų ir ekonomiškai ir politiškai, jei Lietuva būtų nepriklausoma, o ne užgrobtą (captive) valstybę, inkorporuota Sovietų Sąjungon, ir savo akimis pamatė apgadiną ir dar vis negrąžintą Vilniaus Radijo bokštą. Beje, ir Baker'is ir Major Maskvoje atskiruose specialiuose pasimatymuose kalbėjosi su trimis Baltijos valstybių atstovais.

Yra ženklų, kad Washington'as ima vis daugiau dėmesio kreipti į Jelcin'ą ir nepriklausomybės siekiančių respublikų vadovus, ypač į Lietuvos, Latvijos ir Estijos vadovų pasisakymus, išėjimus bei skundus. Jau ir politiniai komentatoriai vis labiau spaudžia G. Bush'ą ir jo vyriausybę palaipsniui sumenkinti Gorbaciov'o rėmimą ir kreipti dėmesį į tikruosius demokratijos siekėjus bei kovotojus Sovietų Sąjungoje.

Džiuginantis ir padrašinantis reiškinys yra mažosios ir drąsiosios Islandijos oficialus Lietuvos pripažinimas. Norvegija ir Danija (ir net Švedija) ima vis atviriau remti Lietuvos nepriklausomybę. Suomijoje išrinkus naują parlamentą, kuriame socialdemokratai nebeturės daugumos, ima girdėtis naujos politikos galimybės Baltijos valstybių atžvilgiu, taigi, daug atvi-

resnė ir stipresnė parama Estijai, Latvijai ir Lietuvai. Po sausio 13 d. žudynių ir Europos sąžinė buvo pabudinta. Tiesą sakant, ji ima vėl snūduriuoti, bet ypač Vytauto Landsbergio atviri ir tiesioginiai išėjimai ją tebeilgia ganėtinai budria. Lietuvos vyriausybė greitai, efektingai išpėja Europą ir pasaulį apie naujas galimas Kremliaus sukybes bei jėgos panaudojimus.

SOVIETŲ REFERENDUMO KOMEDIJA

Gorbaciov'as nepripažino Lietuvos, Latvijos, Estijos (o dabar taip pat ir Gruzijos) demokratiškų referendumų, kuriuose didelė dauguma gyventojų pasisakė už nepriklausomybę ir atskyrimą nuo Maskvos "sojuzo". Bet savąjį referendumą, įvykusi š.m. kovo mėn. 17 d. kažkodėl laiko teisėtu, nors jame nedalyvavo net šios respublikos.

Linksmiausi - šio referendumo nuolat besikeičiantys rezultatai. Štai, Lietuvoje, kaip Lietuvos spauda rašo, atsirado net apie 150,000 daugiau balsų, negu logiškai galima buvo surinkti iš partiečių, jedinstvininkų ir raudonarmiečių. Reiškia, balstuota buvo po kelis kartus, kaip Kanados parlamento atstovai stebėtojai Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje ir Ukrainoje matė. Ukrainoje net prie rinkimų būstinių pardavinėjo alų ir kitas gėrybes, kurių krautuose jau seniai nebėra. Paklausti užsienio stebėtojų apie šitokius "stebuklus" partiečiai paaiškino, kad rinkimai esanti šventė, todėl reikia šventiškai ją papuošti...

Idomūs galutiniai rezultatai, paskelbti CANADIAN PRESS agentūros. Maskvos centrinė rinkimų komisija paskelbė turinčių teisę balsuoti buvę 186 su puse milijonu. Šis skaičius yra apie 14 milijonų mažesnis už paskelbtąjį prieš rinkimus (apie 200 milijonų). Kur dingę tie 14 milijonų, taip ir nepaaiškinta. Todėl žinoma, balsavusiųjų (kurių buvę apie 148 su puse milijonu) procentas "pakilo" iki 80%. Už senąją Sovietų Sąjungą TAIP balsavę apie 113 su puse milijono. Taigi, apie 76.4% Tikslai bėda, kad pastarasis skaičius yra 8-niais milijonais paaugštinamas už tą, kuri Maskva buvo paskelbusi prieš savaitę. Paklausti paaiškinimo, centriniai rinkimų organai nepasakė nieko. Idomiau, kad niekur nebuvo nurodyta kiek ir kaip buvo balsuota atskirose respublikose. Galutiniuose rezultatuose buvo skaitomasi tikslai su visu "sojuzu".

Rinkimų stebėtojai, kurie nežino sovietinių "balsavimų", matė įvairiausių netikslumų. Svarbiausia, nebuvo jokių rinkimų sąrašų.

KANADOS LIETUVIŲ FONDAS praneša, kad

metinis narių susirinkimas

įvyks š.m. balandžio 28, sekmadienį, 1 v.p.p., Toronto Lietuvių namuose, 1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario.

Ta pačia proga prašome fondo narius, pakeitusius adresus, kiek galint greičiau mums pranešti rašant: Kanados lietuvių fondas, 1573 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A6.

KLF taryba

Taigi, kiekvienas galėjo balsuoti kiek kartų norėjo. Daugelis metė po keliolika lapelių. Girdi, už visą seimą. O prie rinkimų būstinių partiečiai nešiojo pundus balsavimo lapelių ir kiekvienas galėjo jų gauti kiek tik norėjo. Lietuvos spauda rašo, kad Lietuvon buvo atsiųsta iš Maskvos prie du su puse milijonu balsavimo lapelių. Dažnai balsavimo būstinės buvo kareivinėse arba kariuomenės sunkvežimiuose. Tai toks buvo Gorbaciov'o laimėjimas!

PERSIJOS ILANKOS KARO TRIUMFAS IR BĖDOS

Amerika taip greitai sumalė Saddam Hussein'o kariuomenę, kad visai pagristai gen. Schwarzkopf (idomu, kad nemaža amerikiečių generolų vokiškom pavardė!) ir jo viršininkas prez. Bush gali didžiulius. Žinoma, toji Irako kariuomenė, pasirodo, buvo labai ir labai antraeilė, o pirmose apkasų linijose buvo sukišti paaugliai ir seniai. Tikslai už to irakietiško "Volksturm" Kuveito gilumoj, buvo elitiniai daliniai. Betgi visa tai praėjus. Žuvo šimtai tūkstančių civilių ir karių, apie šimtas tūkstančių pateko nelaisvėn, miestai beveik sulyginti su žeme ir Irakas, anot vieno žurnalisto, buvo nustumtas beveik šimtmetį atgal į primityvią priešindustrialinę gadynę. Bet tai mažiausia bėda Amerikai. Po laimėjimo Irakas pradėjo trupėti, nes įvairios religinės ir tautinės grupės ėmė sukilti prieš Bagdado vyriausybę. Šiitai, slapta remiami Irano fanatikų bendraminčių musulmonų pietuose, o šaurėje amžiais nuskriausti kurdai, kurių Kurdistaną, po Pirmojo pasaulinio karo, britai neleido atkurti, bet išsklaidė juos, dalį atiduodami Turkijai, o kitą dalį - Irakui. Blogiausia, kad kurdų tarp jų bent septynios tarp savęs besipešančios frakcijos, o šių dar daugiau. Todėl amerikiečiams grėsė, po tokios pergalės pavojus blogesnis už Saddam'o režimą - dalis Irako galėjo tapti fundamentalistų musulmonų krašto dalimi, o likusiems Irake - galybės tarp savęs kariaujančių mazumų. Bush'o ir jo patarėjų sprendimas buvo neti-

kėtas: leisti bjauriam Saddam'ui jėga numalšinti visus sukilėlius, išlaikyti Iraką vieningą ir laukti, kad gal po to kas nors Saddam'ą nuvers. Ne tik tai vargšai kurdai dabar amerikiečius vadina pra-keiktais hipokritais, kursčiusiais juos sukilti, o dabar leidžiančius juos Irako kariuomenei likviduoti. Beveik primena Budapeštą, Pragę ir Pabaltiją.

Nemažiau idomus ir Kuveito valstybės atvejis į jį šiek tiek iš arčiau pažvelgus. Aišku, reikėtų vaduoti v i s a s mažas valstybes, ne tik tai tas, kuriose yra naftos.

Kuveitas atrodo taip: virš 200 metų viena šeima jį valdo be jokios demokratijos (trumpai išrinktą parlamentą pastarasai gerokai apsmurgęs emiras išvaikė prieš aštuonerius metus). Kol nebuvo rasta nafta, Kuveitas buvo nuskurdusių piemenų klajoklių tautelė, kuriai valstybės sienas nubrėžė po I-mo pasaulinio karo Didž. Britanija. Anksčiau, žymiai anksčiau, jis tikrai buvo Mezopotamijos ir Babilonijos imperijų provincija, kaip teigė Saddam Hussein'as. Atradus naftą, toji piemenų tautelė ne tik taptai staiga praturtėjo, bet ir išlepo. Bet koki juodą darbą Kuveite dirbo tikslai iš įvairių kraštų suvažiuavę skurdžiai. Tokiu būdu Kuveite buvo tikslai apie 30% kuveitiečių ir net 70% užsieniečių. Tokių valstybių kažin ar dar yra pasaulyje. Todėl nenuostabu, kad iki šiol šiukšlės mėtosi sostinės gatvėse, elektra dar tik labai dalinai įvesta, irakiečių karių uždegtas naftos fontanas (apie 600!) gesina ir užkems amerikiečių ir kanadiečių specialistai, namų dar tik keli atstatomi, tačiau pirmiausia (net su amerikiečių inžinerijos dalinių karių pagalba!) atstatomi emiro apgriautų rūmų kandelabrai, auksinės vonių ir durų rankenos bei čiaupai ir t.t.

Kadangi kuveitiečiai iš principo rankų netepa purvinais darbais, jų apie 400,000 (!) tebėra svetimose kraštuose ir gyvena daugelis jų ištaigingiausiose viešbučiuose Egipte, Europoje ir Amerikoje.

Jaunimas per visą karo laikotarpį lankė šokių diskotekas, ir t.t. (O Amerikos jaunimas rizikavo gyvybėmis fronte!). Idomiau, tačiau, Kuveito kariuomenės istorija. Kuveite buvo apie 35,000 karių kariuomenė, taigi, didesnė net už Saudi Arabijos (šios tebuvo apie 30,000). Tos kariuomenės karo vadai ir su visa svita generolų dingę Irako kariuomenei peržengus Kuveito sieną. Todėl nenuostabu, kad Kuveito kariuomenė gynėsi tikslai apie parą, o po to, beveik visa, pabėgo į Saudi Arabiją. Kai JAV skelbė savo sąjungininkų jėgas jungtinėje armijoje, buvo paminėta, kad esą virš 3000 Kuveito karių. Taigi, apie 30,000 kažkur dingę!

Visi šie daviniai yra autentiški, nežymiai paskelbti pačių amerikiečių žinių agentūrų. Tai argi už šitokią kraštą buvo verta kovoti tokiai milžiniškai armadai?! Atsakymas aiškus: ne už Kuveitą lietas kraujas, bet už naftą. Todėl nenuostabu, kodėl taip neryžtingai, taip nepaslančiai, taip nenoromis ir beveik užsigavus reaguojama į Lietuvos, Latvijos, Estijos, Moldavijos, Gruzijos, Armėnijos nepriklausomybių grąžinimą: nei vienoje nėra pakankamai naftos. Argi tokia ta naujoji pasaulio tvarka, apie kurią taip dažnai (ir taip neiškalbingai) kalbėjo ir tebekalba Bush'as?

NEPATIESINAMAS IŽULUMAS, REIKALAUJAS GRIZTOS IR SKUBAUS PROTESTO

Jau nebe pirmą kartą Claude Bélard, Mouvement des Caisses Desjardins prezidentas, viešai skelbia savo separatistines mintis, tvirtindamas, jog atskyrimas nuo Kanados esąs "nepa-keičiamas ir geriausias dalykas, koks gali Québec'ui atsitikti".

Ši institucija yra turtingiausia Québec'o provincijoje, nes joje sudėti visų sios provincijos gyventojų pensijų pinigai ir taip pat visų kreditų bankelių kapitalas. Tad ir mūsų LITO! O visi tokie bankeliai buvo prievar-ta inkorporuoti šion Des-

/nukelta į 2 psl...../

Nepriklausoma Lietuva

Už Lietuvos išlaisvinimą! Už ištikimybę Kanadai!
Pour la libération de la Lituanie! Loyauté au Canada!
For liberation of Lithuania! For loyalty to Canada!

LEIDĖJAS "NL" SPAUDOS BENDROVĖ.
REDAGUOJA – REDAKCINĖ KOLEGIJA
TELEFONAS: (514) 366-6220

Second Class Mail, Reg. Nr. 1952. Return postage guaranteed.
Postage paid at Montreal, CP. Published by the Independent
Lithuania Publishing Co., 7722 George St. LaSalle, P.Q.
H8P 1C4

Metinė prenumeratoro kaina Kanadoje – \$ 22.00
Rėmėjo – \$ 25.00

P.S. Bendradarbių ar korespondentų spausdinamoms mintys nebūtinai turi atitikti redakcijos nuomonei. Rankraščiai gali būti trumpinami ir taisomi redakcijos nuožiūra, gražinami tik iš anksto susitarus. Už skelbimų turinį redakcija arba leidykla neatsako.

PO DEŠIMTIES SAVAIČIŲ

IŠ PRELEGENTO dr. PETRO LUKOŠEVIČIAUS KALBOS, PASAKYTOS VASARIO 16-tosios DIENOS PROGA MINĖJIME TORONTE – WASAGOJE 1991 m.

...Sukaktis šiais metais ypač prasminga, nes VASARIO mėn. devintą dieną visi Lietuvos gyventojai pasauliui dar kartą pasakė, kad jie nori būti laisvi demokratiškai valdomoje Lietuvoje. Mes klausime, ogi kokia bus pasaulio reakcija į šį LIETUVIŲ TAUTOS APSISPRENDIMĄ? KOKIŲ DAR REIKĖS ĮRODYMŲ, KAD TAUTA NEBENORI VERGAUTI?

Paminėjęs, kad praeitą rudenį turėjo progos kartu su žmona Irena praleisti 10 savaitių Lietuvoje, iš arti susipažino su situacija niekieno nevaržomi. Susitiko žmonių įvairaus išsilavinimo, gyvenančių Kaune, Vilniuje, Panevėžyje ir kituose miestuose, miesteliuose ir kaimuose. Taip pat parlamentarus, ministerius, savivaldybių narius, mokslinių institucijų darbuotojus, dvasiškius, kolūkių direktorius, kolūkiečius ir kt. "Jau tada visi mums kalbėjo, kad yra sunku, yra daug nedaugelio ir nežinojimo, tačiau visi vienodai tvirtino, kad: "Pernešime, nugalėsime, jei tik turėsime laisvę ir okupantas paliks mus ramybėje".

...Stebint politinį gyvenimą Lietuvoje iš arčiau buvo galima pajusti, kad visi mokosi naujų dalykų apie demokratinį gyvenimą ir savitvarką. Tačiau mokyti iš ko nors nebuvo galimybių. Visų be išimties sutiktų parlamentarų ir savivaldybių bei vyriausybės narių susirūpinimas buvo išreikštas sekančiais žodžiais: "Neturime iš ko pasimokyti, o daryti reikia, negalima atidėti". Politiniai susigrupavimai ne tik Parlamente, bet ir apskritai gana gausūs, ir nebūtinai remiasi į idėjas, o labai dažnai į žmones ir atskirus įvykius".

...Sėkantis dalykas – tai tylioji komunistų partijos veikla. Komunistai niekaip negali pamiršti savo pralaimėjimo ir visais būdais per ministerijų aparatūrą nori parodyti, kad tik jie vieni turi valdymo kvalifikacijas. Šį teigimą labai dažnai mums kartoję vadinamieji "aparačikai", nurodydami sunkią ekonominę ir visuomeninę būklę krašte, dėl visa to kaltindami Parlamentą. Tačiau, jau prieš mums išvykstant, buvo gauta žinia, kad Parlamentas imsis griežtų priemonių ministerijų kabineto atžvilgiu. Gi vėliau iš laikraščių ir Vilniaus Radijo jau parvažiavę, sužinojome, kad ministerijų kabinetas atsistatydino, kai parlamentas atšaukė labai didelį kainų pakėlimą. Po to sekė Maskvos organizuotas pučas, kuris, pareikalavo daug aukų, kurių pralietas kraujas dar labiau sucementavo visus lietuvių pasipriešinimui Maskvos naujai agresijai".

...Vieną reikia pažymėti – lietuvių tauta jaučiasi išdidi ir didžiuojasi savo pasiekimais. Su pasididžiavimu jie mums rodė ištaigingus Senelių Globos Namus, gražiai prižiūrimas protinių ligų ligonines. Tačiau, teko matyti daug daugiau vietų, kur žmogus yra taip nuvertinamas, ir sunku yra tikėti, kad taip galima elgtis su žmogumi. Tada ir kyla klausimas, jei buvo galima vienur suorganizuoti pavyzdžius internatus invalidams vaikams, kur vienam auklėtojų tenka ne daugiau kaip keletas vaikų, ar pavyzdžius senelių globali namus, kuriuos būtų galima perkelti į Kanadą, nes ten gyvenantiems sudaromos sąlygos labai geros? Kodėl kitose, tam pačiam reikalui skirtose institucijose vyksta tautos, sakykume, sąmonin-gas genocidas? Labai dažnai tokiais atvejais daug kas priklauso nuo vietinės administracijos. Teko matyti vieną

/.....atkelta iš 1 psl./

jardins finansinė institucijon. Kitaip sakant, niekas mūsų neatsiklausė, ar norime jai priklausyti, ar nenorime. Ir štai, tokios finansinės institucijos prezidentas išžiliai skelbia savo separatitinę propagandą visų mūsų vardu, neatsiklausdamas ar pritariame tokiai pažiūrai. Visi LITO indėlininkai ir, be abejo, išrinktoji LITO vadovybė, turi tuojau pat griežčiausiai protestuoti prieš tokį pono Bėlano diktatorišką elgesį. Jeigu toks protestas nepadėtų, reikėtų susisiekti su visomis kitomis kredito unijomis, kurių narių dauguma nepitaria tokiai separatistinei idėjai, ir įteikti ponui Bėland ultimatumą: arba atsaukti 2 psl.

savo pareiškimus, kurių jis neturi teisės reikšti visų bankelių vardu, arba leisti tokiems bankeliams iš to provincinio monopolio pasitraukti. Kiekvienai atveju niekas negali uždrausti mums, priklausantiems tokiems bankeliams (taigi, šiuo atveju, LITUI), savo pinigų iš jų išsiimti ir padėti į bankus, kurie gerbia kiekvieno indėlininko pažiūras į Kanados ateitį.

Kol kas spaudoje neteko skaityti jokio protesto prieš Calude Bėland vienąsališkumą pasisakymus. Argi ir mes, tie pravardžiuojamieji "alofonai", tylėsime kaip avinų ir avių banda, sekdami sulibėjusių "anglofonų" pėdomis, kurie beveik be pasipriešinimo, leidosi terorizuojami istatymų 101 ir 178 ir René

LIETUVA TARP KŪJO IR PRIEKALO

Uždanga leidžiasi ant Gorbačiovo scenos kūrinio. Nerasdamas išeities iš keblios ekonominės padėties ir politinių reformų stagnacijos, jis atsidūrė akligatvyje. Visuotinė nesantvarka, žadanti Sovietų Sąjungai pražūtį, privertė jį atsitraukti ir nutolti nuo reformistų ir ieškoti prieglobsčio stalinistų tarpe. Apie tai liudija Gorbačiovo potvarkis, paskyręs Boris P u g o naujuoju Vidaus Reikalų ministru ir generolą Boris Kromovą jo pavaduotoju. Jie abu yra žinomi esą kieti griežto režimo šalininkai. Ministro pirmininko bei virtinė kitų užkietėjusių komunistų antplūdis į vyriausybės postus patvirtina, kad Gorbačiovas ieško užnugario ir paramos iš imperialistinių sluoksnių.

Vakariečiams labai imponuoja Gorbačiovo politiniai gabumai. Jie tiesiog apstulbo, patyrę Gorbačiovo tarptautinės politikos pergales. To įtakoj jie nesupranta ir neobjektyviai sprendžia apie jo vidaus reikalų klėdėjimus. Turėta vilčių, kad jo tarpvalstybiniai gabumai bus tinkamai panaudojami ir Sovietų Sąjungos vidaus reikalų sprendimuose. Bet ekonomikoje ir vidaus santvarkoje Gorbačiovas pasirodė esąs profanas, nesugebąs išspręsti paprasčiausių problemų, nė įgyvendinti reikalingų reformų. Jo milžiniškos klaidos ypatingai išryškėjo tuomet, kai jam buvo suteiktas nepaprastos prezidentinės teisės: kuo daugiau jis reikalavo (ir jam buvo duota), tuo daugiau jis tapo bėgėliu. Atsisakyta klausyti jo dekretų, kadangi skelbtos reformos buvo ir tebėra smarkiai atskiestos užkietėjusių komunistų. Žemės privatizavimo pertvarka dvėklė stalinizmo puvėsiais, Gorbačiovo sendraugiams blokuojant bet kokią pažangą ta linkme.

Vakariečiai, sudėję visas viltis vien į Gorbačiovo asmenybę, nematė ir net nenorėjo pagalvoti apie kitas galimybes bei išeitis, sudemokratizuojuant SSSR. Jie užmiršo principus, moralę, tiesą ir teisę. Nors demokratijos esmė pagrįsta tokiais kriterijais, laisvasis pasaulis teberemia Gorbačiovo diktatūra. Tai nelogiška. Sunku suprasti šių ideologinių priešingybių santykiavimą.

Vakariečių pagalba sudemokratizuojuant Sovietų Sąjungą turėjo būti kitos krypties. Jie privalėjo reikauti iš Kremliaus laisvės ir nepriklausomybės tiems, kurie to troško. Pluralizmas yra irgi ryškus demokratinis dėsni. Nors laisvojo pasaulio egzistencija priklauso nuo tos taisyklės, jie jos netaiko Sovietų Sąjungai.

M. Gorbačiovas vakariečių pritarimo glėbyje žygiavo savo keliu ir klimpo gilyn į savo paties sukurtas problemas. Kadangi šandieninės "perestorikos" dirva yra tręžiama stalinizmo mėšlu, visa "perestroika" neturi vilties išsikaupti iš komunistinės santvarkos griuvėsių.

Pats Gorbačiovas prisipažino, kad jo idealai nepakeičiamai tūnoja komunizme: "Man yra sakyta daug kartų, kad aš turiu atsisakyti padarytos priesaikos socia-

instituciją, kur, paskyrus naują direktorių, administracija taip pasikeitė, kad gyvenimo sąlygos, anksčiau buvusios nepakenčiamos, turint TUOS PACIUS materialinius išteklius, pasidarė labai geros ir žmonės jautėsi laimingi.

Lankantis provincijoje teko matyti įvairaus tipo kolūkių ir susitikti su jų direktoriais. Vieni jų naudojami tiek respublikinės, tiek visos Sąjunginės valdžios, o kiti parama, išvedant naujus kelius, statant gyvenvietėse naujus pastatus. Jie buvo veržlūs ir dirbo neatsižvelgdami į tai, kad jiems pasiūmus NEPROPORCINGAI didesnę dalį, bus nuskriaudžiami kiti kolūkliai. Viena iš tokių agresyvaus direktoriaus vadovaujamo kolūkio teko kiek ilgiau pasilikti ir arčiau pažinti ne tik patį ūkį, bet ir jo vadovą su padėjėju, kuris IR DABAR dar turi "sekreteriaus" titulą. Paklaustas, ar jis yra komunistų partijos sekretorius, išdidžiai atsakė – "TAIP". Norint iš jo daugiau sužinoti apie kolūkyje auginamus gyvulius ir lauko kultūras, paaiškėjo, kad jis VISAI NIEKO NEŽINO ir NETURI MAŽIAUSIO SUPRATIMO apie tai. Tai – direktoriaus pavaduotojas, turintis dar ir DABAR politinę ir administracinę galią...

Ten pat mums buvo paaiškinta, kad kolūkis ruošiasi statyti paminklą, kaip jis patvirtino: "Visiems kovotojams" ir tiems, kurie siekė lietuvių tautai laisvės, ir sribams. Pagal jį, "jie visi kovojo ir mirė kovoje". Tokiuose kolūkiuose laisvėjimas yra kontroliuojamas administracijos ir beveik neįsivaizduojamas. Nepaklusnūs kolūkio administracijai gali netekti daugybės privilegijų...

Aplankėme taipgi kolūkius, kur vienas direktorius, matydamas, kad iš žemės ūkio produktų pajamos yra mažos, kolūkyje pastatė taip vadinamą "cechą" – tai fabrikėlis, kuriame gaminami įvairūs plastikiniai indai ir kiti reikmenys. Kolūkis gauna didesnę papildomą pajamą. Kitame kolūkyje augina keliasdešimt hektarų tulpių svogūnėlių, kuriuos parduoda ne tik Sovietų Sąjungoje, bet ir eksportuoja į kitus kraštus. Kolūkio pirmininkas didžiavosi, sakydamas, kad tas verslas atneša kelis milijonus rublių papildomų pajamų. Dar kitame kolūkyje mums parodė lėktuvą, kuris taip įtaisytas, kad gali barstyti trąšas, kai laukai dar šlapi pavasarį ar, šiek tiek pakoregavus, naudojamas kovai su augalų kenkėjais ir ligomis. Direktorius mums aiškino, kad pla-

Lévesque smogikų intelektualų grupės vadovaujamos visokių Laurin, Morin ir Godin? Argi galime patikėti savo pensijas ir indėlius tokiems fanatikams ir ar norime, kad mūsų pinigais būtų finansuojama Kanados suskaldymo propaganda?

Ta pačia proga keli sakiniai dėl vėlei (naujo sovietų ambasadoriaus Kanadoje!) pradėto lyginimo Lietuvos su Québec'o provincija. Draugo ambasadoriaus ir reikalaujančių separatistų reikia paklausti: "Kiek kvebekiečių buvo ištremta į Šiaurės polių, kiek jų palaidota amžinojo išalo žemėje, kiek jų kalinta ir sušaudyta, kiek jų persekiota dėl prierašintų tiesioginių šmeižtų prieš ir apie Kanadą? Ir dar: argi sveiko proto žmogus

gali pradėti lyginti Maskvą su Otava??? Tegul kiekvienas šios provincijos šimtanuosimtinis ir grynakraujis kvebekuazas (kaip jie save vadina, ir ar tai nėra rasizmo demonstracija?) paaiškina mums "alofonams" ir "anglofonams", kokių būdu žmogžudys Paul Rose, pasmaugęs šios provincijos ministerį Pierre Laporte, tapo herojumi ir profesoriau prancūziškai CEGEP'e?

Jeigu tai įmanoma kokių nors būdu pateisinti, tai tada reikia rimtai susirūpinti ir pono Bėland ir kitų šios provincijos vadų ir vadelių labai keistu patriotizmu, kaskart labiau panašėjantių ir rimtą, tikėtai diktatūrose praktikuojamą, smegenų plovimą.

lizmui. Bet to nebus. Socializmas buvo ir bus mano gyvenimo vienintelis tikslas ir aš jį plėtosiu tol, kol būsiu pajėgus" – neseniai pasakė Gorbačiovas intelektualų sambūriui. (Tačiau komunistų vadinamas "socializmas" nėra tikras – tik apgaulingai vartojama iškreipta jo tikroji sąvoka. Red.). Be abejo, jis yra giliai įsitikinęs, kad Stalin'o ir Brežnev'o epochos nebuvo komunistinės ideologijos įgyvendinimas. Gorbačiovas svaioja apie švelnesnį komunizmą, bet kartu savo vaizduotėje jis mato homogenišką valstybę dabartinėse ribose. Bet koks poreiškis atskratyti sovietinio jungo yra jo traktuojamas kaip išdavystė. Kova prieš laisvės trokštančius tapo jam žūtbūtinė. Jo likimas siejasi su tos grumties pasekmėmis.

Kadangi dalis respublikų pasiskelbė savarankiškoms, yra aišku, kad Gorbačiovas pralaimėjo ne tik kautynes, bet ir karą. Užsilikę komunizmo dinosaurai spaudžia jį prie sienos, įrodinėja jo reforminių darbų žalą ir grasiną perversmą, pašalinančią jį nuo Kremliaus sosto. (Tuo pačiu grasiną ir atisakę komunizmo demokratiniai judėjimai Sovietų Sąjungoje, ypač Rusijos Respublikoje, vadovaujant Boris Jelcin'ui.Red.).

Žinant, kad jis buvo išauklėtas senoje drakoniškoje santvarkoje ir kad jo asmenybė yra persisunkusi Markso ir Engels'o dėsniais, nesunku suprasti, kodėl jis prisiglaudė prie senų, jam gerai pažįstamų, paraližuotos galvosenos ir griežto režimo pasekėjų.

Parsiduodamas stalinistams ir jų pažiūroms, Gorbačiovas dar toliau nuklysta į taigas. Jis liks supančiotas barbariškosios gaujos ir nepajėgs jokių būdu išspręsti fundamentalaus ekonominio klausimo. Centrinė Maskvos kontrolė yra jau nebeatstatoma, o naujo organo, pakeičiančio senąjį, nėra.

Elga į laisvąją rinką nėra lengva. Rytų Vokietija, Čekoslovakija, Vengrija, Rumunija, Bulgarija ir kt. dabar pergyvena tokį perėjimo laikotarpį. Nedarbas, infliacija, trūkumai ir etninė trintis virsta kasdieniniais reiškiniais. Tik pilnai įgyvendinus laisvos rinkos principus, pagerės žmonių ir valstybių būklė.

M. Gorbačiovas to nesupranta. Jis yra patekęs į spąstus, iš kurių tikisi pasprukti, turėdamas absoliučią galią. Jam patikėtoms teisėms remiantis, jis įpareigojo KGB ir kariuomenę reikšti gėdingame "politinio nepaklusnumo" numalšinime. Vilniuje ir Rygoje pralietas kraujas yra Gorbačiovo atsakomybė.

Vis dėlto, tenka stebėtis Gorbačiovo išsilavinimu vidaus reikalų pynėje. Kaip ilgai jis išsilaukys, sunku spręsti. Spėjama, tačiau, kad jo dienos yra suskaičiuotos. Reikia tik tikėtis, kad jo įpėdinis bus palankesnis laisvės ir nepriklausomybės trokštančiams.

Sovietų Sąjungos žlugimas yra neginčijamas faktas. Teks pamatyti naują "vox populį" sukurtą politinį vienetą. Tik tikrais demokratiniiais pagrindais pagrįsta valstybė gali išlaikyti lygsvarą ir būti tvirta.

Algimantas Eimantas

nuoja pasistatydinti kitą, nes daug kolūkių juos samdosi. Tai atneša papildomų pajamų kolūkiui.

Kad geriau suprastume padėtį, reikia pasakyti, kad kolūkių valdo direktorius su pavaduotoju ir daugybe specialistų įvairioms sritims. Direktoriai be išimties seniau būdavo skiriami, kaip jie sako, "iš viršaus" ir kolūkiečiai neturėjo įtakos jų paskyrimui. Mums lankantis buvo girdėti, kad ateityje direktoriai bus renkami visų kolūkiečių. Direktorius yra valdovas keliolikos tūkstančių hektarų žemės su ten gyvenančiais žmonėmis. Nuo jo viskas priklauso, ir jis gali sudaryti kaimiečiams žmonėms, nepaklusniems jo norams, tokias sąlygas, kurios gali prilygti vergijai. Čia ir bus Lietuvai didelė užduotis, kad savivaliavimams būtų užkirstas kelias.

Turėdami tokią didelę galią, kolūkių direktoriai su savo pavaduotojais ir kitais specialistais labai dažnai priešinasi privatizacijos idėjai. Norėdami apsaugoti savo visagalią padėtį, jie ieško argumentų patvirtinimui savo tezės, kad privatizacija sugriauš žemės ūkį Lietuvoje. Jų teigimas gali pasitvirtinti, jeigu privatizacija nebus gerai apgalvota ir išdiskutuota prieš pradedant ją vykdyti. Labai svarbu, KAD NEBŪTŲ STAIGIAI visa sistema suardoma, kaip tai sakoma internacionalo žodžiuose, ir bandoma statyti naują iš pagrindų. Gali susidaryti tikras pavojus tautą palikti be duonos.

Lietuvių tautai prieš akis stovi dar galybė klausimų, kurie surišti bendrai su privatizacija ir nuosavybių grąžinimu tikriesiems savininkams, ar jų paveldėtojams. Parlamentas, delegavęs specialistams klausimą išnagrinėti ir paruošti projektą, turės nuspręsti, kokią žemės reformą reikia padaryti ir kokių tempų ji turi būti daroma, kad nepakenktų tautos maitinimui ir žemės ūkio produktų eksportui. Malonu yra išgirsti, kad tuo klausimu parlamentas yra padaręs labai teisingus sprendimus.

Įvairiose diskusijose, kuriose teko dalyvauti, girdėjome daugybę problemų įvairiais klausimais ir labai dažnai diskusijų dalyviai prašė konkrečių patarimų, gata-vai paruoštų receptų. Tik labai retais atvejais pakartotinai buvo sakoma: "Esame neturtingi, neturime lėšų". Dažniausiai buvo ieškoma išečių, panaudojant savas išgales. Beveik visur girdėjome prašymą: "Siųskite žmonių mums padėti, siųskite specialistų, kad išmokytų mus naujų dalykų, kurie mums nebuvo prieinami beveik per 50 metų.

Kalbant apie specialistus ir bendrai žmones, (nukelta į 6 psl....)

REMKIME KANADOS LIETUVIŲ FONDĄ!

Iki šiol šis fondas išleido per 600,000 dolerių lietuviškai kultūrai, menui, švietimui paremti. Pagrindinis fondo kapitalas yra neliečiamas, tiktai palūkanos skiriamos lietuviškai veiklai įvairiose srityse.

Sudarydami testamentus, bent dalį turto palikime Kanados lietuvių fondui (Lithuanian-Canadian Foundation).

Tapkime šio fondo nariais ir aukokime jam! Visos aukos atleidžiamos nuo valstybinių pajamų mokesčių.

Testamentines ir kitas aukas siųsti:

Lithuanian-Canadian Foundation, 1573 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A6.

Sio fondo šukis: "Kapitalas Lietuvai, palūkanos — lietuviųbeiseivijoje!"

LIETUVOS, LATVIJOS IR ESTIJOS KELTAI Į LAISVĘ

Vytautas Skudis
(Svarbesnių įvykių kronika: 1990 metų rugpjūčio mėn.)
/ tęsinys /

- LIETUVOS Respublikos generalinis prokuroras A. Paulauskas ir Vidaus Reikalų ministeris M. Misiukonis įpareigojo teritorinius prokurorus ir milicijos organų vadovus iškelti baudžiamąsias bylas dėl visų Respublikos teritorijoje Sovietų kariškių įvykdytų Lietuvos jaunuolių pagrobimo, sužalojimo ar nužudymo atvejų.

- VILNIUJE į buvusio LKP archyvo pastatą nebuvo įleisti darbuotojai. Jie turėjo iki šios dienos 9 val. 15 min. parašyti pareiškimus, kad sutinka dirbti KPSS organizacijos Lietuvoje kontroliuojamojoje įstaigoje, o jie to nepadarė. Neįleido Sovietų kariuomenės sargybiniai. Kilus pavojui, kad tą archyvą gali išgabenti KPSS talkininkai, vilniečiai suorganizavo piketą. Pastatas buvo saugojamas visą naktį. Į minios apsupimą patekusį KPSS paskirtą jau nesančios partijos instituto direktorių K. Surblį, šiek tiek aplamdytą, išlaisvino milicininkai.

- Prasidėjo oficialūs ESTIJOS ir SSSR pasitarimai. Abi delegacijos susitiks kartą per savaitę du mėnesius ir savo galutinį dokumentą - susitarimą įteiks SSSR prezidento Tarybai spalio mėnesio gale.

Iki rugpjūčio mėn. 24 d.

- MASKVOJE įvykęs LIETUVOS Respublikos parlamentinės komisijos ir RUSIJOS Federacijos AT atstovų pasitarimas buvo be rezultatų. Nors LIETUVOS atstovai vyko RUSIJOS federacinės respublikos AT kvietimu, tačiau jie nebuvo pasiruošę rimtoms deryboms. Lietuviams neteko net parodyti vyriausybės parengto ekonominio bendradarbiavimo projekto.

- KRETINGOS rajono SAJŪDŽIO Taryba ir Tremtinių Klubas paskelbė LIETUVOS rezistencijos dalyvių palaiką paieškas Kretingos mieste ir jo apylinkėse.

- LIETUVOJE pradedamas leisti katalikiškas savaitraštis "XXI amžius".

Rugpjūčio mėn. 24 d.

- RUSIJOS federacinės respublikos AT delegacija atvyko į VILNIŲ tartis dėl abiejų respublikų politinio bendradarbiavimo. Rusijos delegacijos vadovas A. Sandberg'as pareiškė, kad per šį susitikimą siekiama plėsti dviejų suverenių valstybių gerus ryšius. Sekančią dieną Rusijos delegacija išvyko į TALLINN'Ą. Pažymėtina, kad Rusijos federacinės respublikos teisingumo ministeris Fiodorov'as pokalbyje su ŠVEDIJOS dienraščio "Dagens Nyheter" korespondentu pasakė, kad RUSIJA praktiškai jau pripažino Lietuvos nepriklausomybę.

- DANIJOS min.p-ko Schluter'io kvietimu į KOPENHAGĄ atvyko LIETUVOS Respublikos AT pirm. V. Landsbergis. Tai pirmas jo oficialus darbo vizitas užsienio kraštuose. Jis susitiko su Danijos min.pirm. ir Užsienio Reikalų ministru. Sekančią dieną susitiko su Danijos parlamentarais, spaudos atstovais. Jis pažymėjo, kad su Danijos vyriausybės atstovais jis aptarė galimybes išplėsti LIETUVOS ir DANIJOS bendradarbiavimą ekonominiame plotmėje. Lietuvių - danų prekybinių ryšių sustiprinimas padėtų Lietuvai prarasti kraštui reikalingas ekonomines reformas.

Rugpjūčio mėn. 25 d.

- ARIOGALOJE tūkstančiai žmonių pagerbė 53 pasipriešinimo sąjūdžio dalyvių palaiką, surastų Dubysos pakrantėse, ir vieno tremtinio, parvežto iš Intos, atminimą. Laidotuvės vyko senosiose kapinėse.

- TAURAGĖJE susitiko 1950 m. rugsėjo mėn. 1 d. iš Tauragės ir Šilalės rajonų ištremtieji į Chabarovsko sritį Toliuosiuose Rytuose.

Rugpjūčio mėn. 26 d.

- KARALIAUČIUJE (vad. Kaliningrade) netoli sugriautos katedros, kitoje Prieglaus upės pusėje buvo iškilmingai pažymėta Biblijos vertimo į lietuvių kalbą 400 m. sukaktis. Iškilmės prasidėjo ekumeninėmis pamaldomis po atviru dangumi. Jose dalyvavo ir iš Lietuvos atvykę lietuviai.

Rugpjūčio mėn. 27 d.

- Paskelbtas LIETUVOS Kultūros ir Švietimo minis-

terio įsakymas, kuris visose Lietuvos mokyklose draudžia politinių partijų ir organizacijų veiklą.

Iki rugpjūčio mėn. 28 d.

- Ganytojiškas LIETUVOS vyskupų žodis, skirtas naujų mokslo metų pradžiai, tėvus, jaunimą ir pedagogus kviečia pažinti katalikų tikėjimo pagrindus, krikščioniškos moralės principus, kad jaunoji karta galėtų sąmoningai vadovautis krikščioniška pasaulėžiūra, kurdama savo ir tautos ateitį.

- "Vokiečių pagalba Lietuvai" - tokiu šūkiu buvo akcija padėti Lietuvai vaistais. Tarptautinės Draugijos Žmogaus Teisėms Ginti vokiečių skyriaus atstovai iš Frankfurto atvežė vokiečių vaistinių sudovanotą vaistų siuntą. Pirmosios SSSR muitininkai nepraleido per sieną.

- LATVIJOS vyriausybė parengė ekonominių reformų programą ir pateikė svarstyti krašto Parlamentui. Programoje numatoma LATVIJOJE įvesti smulkiąją prekybą, buitinio aptarnavimo sistemą.

- RUSIJOS Federacinė Respublika jau pasirašė abipusius susitarimus su PABALTIJOS respublikomis. Kitos Sovietų respublikos pareiškė norą pasekti Pabaltijo ir Rusijos pavyzdžiu.

Rugpjūčio mėn. 28 d.

- LIETUVOS Respublikos AT p-kas V. Landsbergis iš KOPENHAGOS atvyko į OSLO, kur buvo pakviestas dalyvauti tarptautinėje konferencijoje tema "Neapdykta anatomija". Konferencijoje dalyvavo daug žymių politinių veikėjų, visuomenininkų, Žmogaus Teisių gynėjų, jų tarpe Prancūzijos ir Čekoslovakijos prezidentai Mitterrand ir Havel'is, "Solidarumo" profsąjungos pirm. L. Walensa. Konferencijoje kalbėjo trys prezidentai F. Mitterrand, V. Havel'is ir V. Landsbergis. Pastarasis buvo pristatytas kaip žmogus, visiems davęs drąsos pamoką. V. Landsbergis savo kalboje pateikė lietuvių tautos analizę, priminė jos sukaupą amžių patirtį. Ja remdamiesi, lietuviai pasirinko laisvės kelią ir uždavinį, kuris gali atrodyti neįvykdomas: su tokiomis giliomis žaizdomis ir per tokias kliūtis kurti piliečių santarvę visuomenę, taikos valstybę. Toks yra Lietuvos įnašas tautų bendrijai - busimajai Europai.

- Į VILNIŲ iš IRKUTSKO buvo atgabenti tremtinių palaikai. Tai buvo 16-toji ekspedicija, kurią organizavo LIETUVOS deportuotų asmenų perkėlimo ir socialinės pagalbos komitetas.

Rugpjūčio mėn. 29 d.

- LIETUVOS Respublikos AT pirm. V. Landsbergis OSLO mieste susitiko su NORVEGIJOS min.pirm. Jan Per Syse ir aptarė Lietuvos ir Norvegijos bendradarbiavimo klausimus bei tam tikrų įstaigų atidarymo galimybes vienoje ar kitoje šalyje, per kurias būtų galima pasikeisti informacija, užmegzti prekybinius ryšius ir juos realizuoti. Buvo kalbėta apie Lietuvos, Latvijos ir Estijos dalyvavimą tarptautinėse organizacijose, pavyzdžiui, Šiaurės Taryboje bei Skandinavijos-Baltijos rajono renginiuose.

- LIETUVOS Respublikos min.pirm. K. Prunskienė ŠVEDIJOS min.pirm. Ingvar'ui Karlson'ui bei LENKIJOS premjerui Tadeusz Mozovecki'ui nusiuntė telegramą - atsakymą dalyvauti Ronebery (Švedija) rugsėjo mėn. 2-3 d.d. rengiamoje BALTIJOS valstybių konferencijoje, nes LIETUVA negali dalyvauti SSSR delegacijos sudėtyje, kadangi LIETUVOS Respublikos vyriausybė funkcionuoja kaip nepriklausomos valstybės vykdomoji valdžia.

- ZARASUOSE įvyko gedulo mitingas paminėti 1941 m. čia nužudytus 8.000 žydų.

Iki rugpjūčio mėn. 30 d.

- LIETUVIŲ aktyvistų fronto KAUNO skyriaus organizacinis komitetas paskelbė pareiškimą, kuriuo ragina 1941 metų birželio mėn. 23 d. sukilimo dalyvius, buvusius partizanus, tremtinius, rezistentus burtis į šią organizaciją, siekiančią LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBES ĮTVIRTINIMO TAIKIAIS PARLAMENTINIAIS BŪDAIS.

- Į SIBIRĄ išvyko paskutinioji ši sezoną tremtinių palaikų pergabenimo ekspedicija.

- Trims aukšto rango atsargoje esantiems Sovietų armijos karininkams pulkininkui A. Kairiui, papulkininkui Č. Norkui ir Z. Orentui SSSR Gynybos ministerio įsakymu atimti kariniai laipsniai ir pensijos. Jie pažeminti iki eilinių. Jų "nusikaltimas" - dalyvavo aktyvioje patrioti-

nėje lietuviškoje veikloje.

- ESTIJOS komunistų partijos CK biuras pareiškimu kreipėsi į kitas ESTIJOS partijas ir organizacijas, nesutikdamas su tuo, kad kai kurie Estijos Nacionalinės Nepriklausomybės partijos ir Estijos Komiteto vadovai užsipuola tiek šiandieninius, tiek vakarykščius komunistų partijos narius.

Rugpjūčio mėn. 30 d.

- Į VILNIŲ atvyko Čikagos kardinolas J. Bernardin'as su jį lydinčiais lietuvių kilmės dvasiškiais. Su jais taip pat atvyko Marija Rudienė (BALF'o pirmininkė) ir pirmos kartos lietuvių veikėjas Antanas Rudys.

- LKP CK sekretoriatas spaudoje paskelbė Kreipimąsi - nacionalinio susitaikymo deklaraciją, kurios tikslas - nutraukti pastaruoju metu suaktyvėjusią propagandinę kampaniją prieš LKP, kitas politines jėgas ir veikėjus, "ginančius realistines pozicijas ir demokratiją".

- MASKVOJE prasidėjo RUSIJOS Federacinės Respublikos ir LATVIJOS Respublikos delegacijų derybos, dėl bendradarbiavimo sutarties pasirašymo. B. Jelcin'o nuomone, tokia sutartis turėtų būti pasirašyta maždaug po pusantro mėnesio. Jis, kalbėdamas per LATVIJOS TV, pasakė, jog būsimąją sutartį tarp Rusijos ir LATVIJOS jis traktuos kaip lygiateisių suverenių valstybių susitarimą.

Iki rugpjūčio mėn. 31 d.

- Pasirašyta LIETUVOS Respublikos Kultūros ir Švietimo Ministerijos ir Kaliningrado srities liaudies švietimo valdybos bendradarbiavimo sutartis. Pagal ją bus galima lietuvių tautybės vaikams dėstyti lietuvių kalbą.

- LIETUVOS Respublikos MT pirm. K. Prunskienė atsiuntė VLIK'o pirm. K. Bobeliui atsakomąjį laišką, kuriame išreikšta viltis, jog "ateityje mes geriau suprasime vieni kitus ir tampriau bendradarbiausime".

- Į LIETUVĄ atvyko ŠVEDIJOS ūkininkų delegacija, anksčiau viešėjusi ESTIJOJE ir LATVIJOJE. Juos domino atgimstančių Lietuvos ūkininkų reikalai. Pietinėje ŠVEDIJOJE susiorganizavo 44 ūkininkų grupės. Kiekviena grupė yra pasiruošusi padėti kurio nors Lietuvos rajono ūkininkams.

- VILNIAUS Universiteto sociologijos laboratorija rugpjūtyje apklausė 1098 Lietuvos gyventojus: ką jie galvoja apie Lietuvos spaudą? Į klausimą apie patikimumą, atsakymai pasiskirstė taip: "Gimtas kraštas" 94% patikimumo, "Lietuvos rytas" ir "Literatūra ir menas" - 84%, "Atgimimas" - 79%, "Respublika" - 64%, "Tiesa" - 60%.

- LIETUVOS Žurnalistų Sąjunga išplatino pareiškimą, kuriuo nepritarė AT sprendimui sustabdyti laikraščio "20 kapeikų" leidimą, kuris esąs gana liberalus moraliniu požiūriu, propaguojantis seksą.

- SSSR prez. M. Gorbačiovas griežtai kritikavo PABALTIJOS respublikų vyriausybes, kurios, nepaisydamos asmeninio kvietimo, neatvyko į neseniai MASKVOJE įvykusį bendrą Federacijos ir Prezidento Tarybų pasitarimą. Pabrėžęs, kad nėra svarbesnės problemos už PABALTIJOS respublikų problemą, apibūdino situaciją kaip "križinę".

Rugpjūčio mėn. 31 d.

- Rugpjūčio mėnesį LIETUVOS atstovybės vizų skyriuje daugiau kaip 300 rusų šeimų užpildė emigracijos anketas, pareiškdami norą emigruoti į Lietuvą.

Iki rugsėjo mėn. 1 d.

- Gegužės mėn. 3 d. Sovietų Sąjungoje įsisteigė Lenkų Žmogaus Teisių Partija, kurios tikslas - Molotov'o - Ribbentrop'o paktu prie SSSR prijungtas žemes paversti nauja, Sovietų Sąjungai priklausančia "Rytų Lenkijos respublika". Tos partijos steigėjas - vilnietis Jan Ciechanowicz.

- Birželio mėn. pradžioje Amerikoje lankėsi VILNIAUS krašto lenkų veikėjas Jan. Ciechanowicz. Jis 1989 m. buvo išrinktas Lietuvos atstovu į SSSR AT. Amerikos spaudoje jis pasmerkė LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBES AKTĄ ir pagyrė JAV prez. Bush'ą už Gorbačiovo'o, o ne LIETUVOS rėmimą. Jis aplankė ir kai kuriuos JAV Kongreso atstovus.

- LIETUVOS spaudoje liepos mėn. 19 d. paskelbtas

/nukelta į 4 psl. /

D U S A U 1 2 A V R I L 1 9 9 1

SEMAINE INTERCULTURELLE NATIONALE

« Prenons le temps de nous connaître »

MONTRÉAL QUÉBEC SHERBROOKE HULL TROIS-RIVIÈRES

• COLLOQUES • EXPOSITIONS
• SPECTACLES DE DANSE ET DE CHANSONS
• THÉÂTRE • CINÉMA • CONCOURS
• REMISE DES PRIX
DES COMMUNAUTÉS CULTURELLES

Communautés culturelles
et Immigration
Québec

Le programme complet des activités est disponible dans le
cahier spécial sur la Semaine interculturelle nationale publié
dans La Presse du samedi, 6 avril 1991.

Québec

PARTICIPEZ EN GRAND NOMBRE!

Š.m. balandžio mėn.
5 - 12 d.d. vyksta TARP-
KULTŪRINĖ SAVAITĖ,
pavadinta "PASKIRKIME
LAIKO SUSIPAŽINIMUI".

Programoje - pokalbiai,
parodos, šokių ir dainų
spektakliai, teatras, kinas,
konkursai, KULTŪRINIŲ
BENDRUOMENIŲ PREMIJŲ
ĮTEIKIMAS.

Su pilna programa
apie visus užsiėmimus gali-
ma susipažinti specialiaame
straipsnyje apie TARP-
KULTŪRINĖ SAVAITĖ "La
Presse" balandžio mėn.
6 d. leidinyje.

LIETUVOS, LATVIJOS IR ESTIJOS KELTAI Į LAISVĘ.

Vytautas Skuodis
(Svarbesnių įvykių kronika: 1990 metų rugsėjo mėn.)
/ tęsinys /

/.....atkelta iš 3 psl./

LKP CK biuro Pareiškimas dėl 1940 metų liepos 21-osios įvykių Lietuvoje. Jame sakoma, kad LKP veikla stalininio režimo metais buvo nesavarankiška ir tam tikrais atvejais nusikaltėliška. Vieni tos partijos nariai noriai ir aktyviai prisitaikė prie svetimos sistemos, padarydami ją dar nuožmesne. Kiti, nors jų buvo nedaug, stengėsi užtikrinti tautos egzistenciją, išsaugoti Lietuvą nuo pavertimo rusifikuota SSSR provincija. Trečiųjų veikloje, - jų buvo daugiausia, - buvo ir prisitaikymo, ir savanaudiškumo, ir noro dirbti savo tautos labui. Dabar LKP atsisakiusi bolševizmo praktikos ir teorijos principu smerkia tą kelią, kuris vedė į Valstybingumo ir Nepriklausomybės pragaištį. Šiandien LKP yra pasiryžusi žengti su savo tauta, siekti visų Respublikos jėgų konsolidacijos ir santarvės, įtvirtinant LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĘ.

- Rugsėjo mėn. 23 d. RAUDONDVARYJE įvyko steigiamasis Lietuvos Žemės Savininkų Sąjungos susirinkimas.

- Per pirmuosius aštuonis 1990 metų mėnesius Sovietų armijoje žuvo 9 ESTIJOS jaunuoliai. 188 vaikinai iš jos slapstosi.

- Per 8 šių metų mėnesius, palyginant su 1989 m. tuo pačiu laikotarpiu, užregistruotų nusikaltimų LIETUVOJE padaugėjo nuo 19,377 iki 22,902, arba 18,2%. Tame skaičiuje kriminalinių nuo 14,732 iki 19,129, arba 29,8%. Daugiausia nusikalsta dėl turto. Valstybinio ir visuomeninio turto vagysčių šoktelėjo nuo 2,023 iki 3,245. Piliiečių asmeninio turto vagysčių padaugėjo nuo 8,503 iki 11,016. Daugiausia nusikaltimų užregistruota Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje.

Rugsėjo mėn. 1 d.

- LIETUVOS KP CK agrarinė komisija spaudoje paskelbė Bendrus Agrarinės Reformos principus.

- VILNIUJE atidaryta LIETUVOS Policijos Akademija.

- VILNIAUS garnizono vadas laikraščio "Sovietskaja Kultura" korespondentui pareiškė: "Jeigu padėtis pasidarys kritiška, jeigu mūsų piliečių gyvybei grės pavojus, aš nedelsiu ir nelauksiu nurodymų iš viršaus. Prisiimsiu atsakomybę, bet netvarkos čia nebus".

- LAZDIJUOSE atidengtas atstatytas Nepriklausomybės paminklas.

- TAURAGĖJE atidengtas Vinco Kudirkos paminklas.

- LENINGRADE prasidėjo keturias dienas vykęs Antroji Tarptautinė Žmogaus Teisių Konferencija "Vilnius - Leningradas - 90", kuriai praversti VILNIUJE SSSR valdžia nedavė leidimo. Konferencijoje dalyvavo apie tūkstantis delegatų ir apie 250 atstovų iš užsienio kraštų. Iš viso konferencijoje buvo akredituoti 162 korespondentai, jų tarpe 27 užsieniečiai. Po konferencijos atidarymo pirmuoju kalbėjo LIETUVOS Respublikos AT pirm. V.Landsbergis. Jis kalbėjo apie SSSR vykdomus Žmogaus Teisių pažeidimus Lietuvoje. Sekančią dieną JAV senatorius J.Porter pasakė, kad JAV Senatas neratifikuos sutarčių su SSSR, kol joje nebus priimtas laisvos emigracijos įstatymas ir kol Lietuvos, Latvijos ir Estijos apsisprendimas nuo SSSR atsiskirti nebus pripažintas.

Rugsėjo mėn. 2 d.

- TOLMINKIEMIO bažnyčioje, kurioje pastoriavo ir buvo palaidotas Kristijonas Donelaitis, pirmą kartą vyko pamaldos, pagerbiant Joną Bretkūną, prieš 400 m. išvertusį Bibliją į lietuvių kalbą.

- UKMERGĖJE į gedulingą renginį PIVONIJOS šilė, kuriame buvo nužudyti 12.000 žydų, susirinko ukmergiškiai ir LIETUVOJE bei užsienyje (už Lietuvos ribų) gyvenantys žydai. Buvo atidengtas paminklinis akmuo.

Rugsėjo mėn. 3 d.

- KAUNO Vytauto Didžiojo Universitete įvyko pirmojo atkurto universiteto rektoriaus, Kalifornijos Universiteto profesoriaus Algirdo Avižieniaus inauguracija.

- Čikagos kardinolas J. Bernardin VILNIUJE susitiko su LIETUVOS Respublikos AT pirm. V.Landsbergiu, kuris pasakė, jog yra pagrindo manyti, kad Sovietai nenori tartis dėl LIETUVOS valstybingumo. Tą pačią dieną kardinolas susitiko ir su LIETUVOS Respublikos min.pirm. K.Prunskiene. Kardinolo delegacijos sudėtyje - BALF'o pirm. Marija Rudienė.

- Į LIETUVĄ atvyko SUOMIJOS generalinis konsulas Leningrade Markus Lyra. Jį priėmė LIETUVOS Respublikos AT pirm.V.Landsbergis, jo pavaduotojai, premjerė K.Prunskienė ir Užsienio Reikalų min. A.Saudargas. Jis domėjosi politine situacija Lietuvoje, derybų su SSSR perspektyvomis. Lietuvos Respublikos Aukščiausioje Taryboje, Ministerių Taryboje ir Užsienio Reikalų Ministerijoje susitikimų metu buvo pasikeista nuomonėmis dėl dvišalių politinių, ekonominių, mokslinių ir kultūrinių santykių plėtojimo, aptartos pasikeitimo informaciniais centrais galimybės.

Iki rugsėjo mėn. 4 d.

- LKP savo padalinuose visoje LIETUVOJE svarsto politinę Respublikos padėtį, partijos suvažiavimo sušaukimo, pavadinimo ir programos keitimo klausimus.

- LIETUVOS Respublikos AT pirm.V.Landsbergis OSLO mieste NORVEGIJOJE dalyvavo konferencijoje, į kurią taip pat atvyko buvęs JAV prez. Jimmy Carter, ČEKOSLOVAKIJOS prez. Vaclav Havel ir kiti žymūs asmenys.

Misionierius iš PARYŽIAUS Francis Dognon per ESTIJĄ, LATVIJĄ ir LIETUVĄ jau antras mėnuo neša "kryžių. Šia savo akcija jis nori atkreipti viso pasaulio dėmesį į trijų BALTIJOS respublikų siekimą nepriklausomybės.

Rugsėjo mėn. 4 d.

- Prie LIETUVOS Respublikos AT rūmų piketavo Lietuvos Laisvės Lygos šalininkai, protestuodami dėl vyriausybės politikos, dėl to, kad vyriausybės sudėtyje daug kompartijos narių ir reikalavo premjerės K.Prunskienės ir visos vyriausybės atsistatydinimo. A.Terleckas kalbėjo: "Nejaugi lauksime, kol mūsų tautos išdavikai, sėdėdami vyriausybės kėdėse, griaus ekonominį ir politinį Lietuvos gyvenimą". Organizacija "Jaunoji Lietuva", "Krikščionių Demokratų Sąjunga (vadovas V.Petkus), Hel-4 psl.

sinkio Grupė (vad. V.Petkus), Komitetas "Ženeva-49" išplatino atvirą laišką K.Motiekai, kuriame jam priekaištaujama už pasisakymą prieš savavališką "okupantų stabų pašalinimą".

- Po vasaros atostogų pradėjo darbą LIETUVOS Respublikos AT antroji sesija. Savo kalboje LIETUVOS Respublikos AT pirm. V.Landsbergis pirmą kartą davė LLL ir jos vadovo A.Terlecko įvertinimą. Jis pasakė: "Supriešinant AT ir MT aktyviai veikia Lietuvos Laisvės Lyga, net šiandien numatyta akcija (...). Lyga daugiau plakatas, negu didelė jėga." V.Landsbergio nuomone, LLL kiršina žmones ir pasitarnauja Maskvos interesams. Jis pasakė, kad tarptautinio požiūriu, LIETUVOS reikalai dabar yra daug geresnėje padėtyje, negu liepos mėnesį. Tik Sovietai delsia pradėti derybas ir neatsako į iškeltus raštus derybų klausimu.

- VILNIUJE vieši ISLANDIJOS parlamento narys ir Islandijos nepriklausomos partijos vadovas Thorsteinn Pálsson'as ir tos partijos generalinis sekretorius K.Gun- arson'as. Juos priėmė At pirm. V.Landsbergis ir min.pir. K.Prunskienė. T.Pálsson'as savo kalboje Lietuvos parlamente pasakė, kad Islandija daro ir darys viską, kad paremtų Baltijos tautų kovą už nepriklausomybę.

- Priimtas LIETUVOS Respublikos AT nutarimas Dėl Kolūkių ir Kitų Žemės Ūkio Kooperatyvų Valdymo Organų. Šiuo nutarimu nustatyta valdybos narių ir pirmininko rinkimo ir atšaukimo tvarka.

- LIETUVOS SAJŪDŽIO Seimo Taryba paskelbė pareiškimą, kuriuo pasmerkė Lietuvos Laisvės Lygos š.m. rugsėjo mėn. 29 d. atsisaukimą, kviečiantį boikotuoti LIETUVOS Respublikos vyriausybę, reikalaujantį jos atsis-tatydinimo. Pareiškime LLL akcija vertinama, kaip galinti pakenkti LIETUVOS Respublikos vidaus bei užsienio politikai. Visuomenė raginama nepalaikyti šios LLL akcijos nei sambūriais, nei badavimais, nei kitais veiksmais, o LLL - atsisakyti pradėtos akcijos kaip nesavalaikiško ir neperspektyvaus veiksmo.

- Į LIETUVĄ įžengė "Šventojo bėgimo už Žemę ir gyvenimą" dalyviai. Jų gretose 15-kos JAV ir Kanados genčių indėnai, japonai ir bėgikai iš daugelio Europos šalių. Jų tikslas - propaguoti meilės Žemei, taikos idėjas. Akcijos maršrutas prasidėjo LONDONE. Tolimesnis jų maršrutas - į LATVIJĄ.

Iki rugsėjo mėn. 5 d.

- Grėsmės akivaizdoje, keliasdešimt LIETUVOS partijų, politinių organizacijų ir judėjimų atstovų, pamiršę nesutarimus, tikrąsias bei tariamas skriaudas, susirinkę aptarė ką daryti, kad amžiams nebūtų prarasta laisvė, pakvietė Respublikos žmones dalyvauti akcijose, skirtose rugsėjo mėn. 12 dienai. Akcijų tikslas - atkreipti derybų Maskvoje dalyvių ir pasaulio visuomenės dėmesį į siekius, atkurti LIETUVOS valstybę.

- Iš RUSIJOS, Saratovo srities Čiornaja Padina ir Talovka kaimų, kuriuos XIX a. įkūrė lietuviai tremtiniai, grįžo LIETUVOS jaunimo bendrijos "LITUANICA" ekspedicija.

- ŠILALĖS rajone, Kvėdarnoje pašventintas kalbininko kun. K.Jauniaus atminimui pastatytas kryžius.

- PABRADĖS miesto tarybos sesija priėmė sprendimą dėl trijų kalbų - lietuvių, lenkų ir rusų - įvedimo Pabradės mieste.

- Derybose su RUSIJOS Federacijos Respublika, Rusija nenori pripažinti 1920 metų Taikos sutarčių tarp Rusijos ir Baltijos valstybių tekstų, kaip politinių santykių pagrindą. Ji nenori pripažinti 1920 metais TARTU mieste pasirašytos sutarties, garantuojančios ESTIJOS nepriklausomybę. RUSIJOS - LATVIJOS sutarties pagrindas parengtas, tačiau delsiama ją pasirašyti.

Rugsėjo mėn. 5 d.

- VILNIUJE įvyko BALTIJOS Valstybių Tarybos posėdis, skirtas išreikšti Estijos, Latvijos ir Lietuvos požiūrį į rugsėjo mėn. 12 d. MASKVOJE įvyksiantį JAV, SSSR, DIDŽ.BRITANIJOS, PRANCŪZIJOS ir besivienijančių VOKIETIJŲ susitikimą, kad atkreiptų pasaulio valstybių vadovų dėmesį, jog reikia kartu spręsti klausimą dėl Antrojo Pasaulinio Karo pasekmių BALTIJOS valstybėms ir pasekmes likviduoti. Taryba priėmė pareiškimą dėl būsimo VOKIETIJOS problemos politinio suregulavimo ir Helsinkio Akto proceso plėtojimo. Šis pareiškimas bus įteiktas MASKVOJE dalyviams. Reikalaujama, kad į tuos svarstymus būtų pakviesti dalyvauti ESTIJOS, LATVIJOS ir LIETUVOS respublikų atstovai. BALTIJOS TARYBOS nariai - trijų respublikų vadovai - nutarė SSSR prez. M.Gorbačiov'ui pasiųsti laišką, kviesdami susitikti aukščiausiuoju lygiu rugsėjo mėn. 11 d., ar kita, jam patogią dieną. Tame susitikime siūloma aptarti: politinius Lietuvos, Latvijos ir Estijos santykius su SSSR, ekonominius ryšius su SSSR ir reikalus, susijusius su nepriklausomybės atkūrimu.

- LIETUVOS parlamente įkurta Laisvųjų Demokratų frakcija. Šalia "Centro" frakcijos, ji - antroji Lietuvos parlamente.

- JAV senatorius Alphonse D'Amato MASKVOJE priminė M. Gorbačiov'ui LIETUVOS klausimą, pasakydamas, kad draugiškias Lietuvos problemas išsprendimas būtų Sovietų Sąjungai labai naudingas. M. Gorbačiov'as užtikrino senatorių, kad atmosfera tarp Maskvos ir Vilniaus esanti pagerėjusi ir ateityje gerės.

Iki rugsėjo mėn. 6 d.

- Iškilmingai paminėtas PABAISKO mūšis, kuriame prieš 555 metus žlugo Livonijos ordino galybė. Mūšio vietoje pastatytas koplytstulpis.

- LENKIJOS lietuvių žurnalo "AUŠRA" 6-sis numeris spausdinamas Alytuje. Lėšas popieriui ir spausdinimo išlaidas paaukuoja MARIJAMPOLĖS gyventojai.

- MASKVOJE įvykusioje demonstracijoje prie Kremliaus, kurioje dalyvavo apie 50.000 žmonių, reikalaujant, kad būtų atsisakyta nuo privilegijų komunistams, buvo pasisakyta ir prieš Kremliaus vedamą politiką Lietuvos atžvilgiu.

Rugsėjo mėn. 6 d.

Nutrūko ESTIJOS-SSSR derybos dėl ESTIJOS NEPRIKLAUSOMYBĖS. SSSR derybų delegacija nesutiko derėtis su Estija, kaip su nepriklausoma valstybe, nes, esą, delegacija neturi tam įgaliojimo. Derybos nutrūko per trečią posėdį po to, kai SSSR delegacijos vadovas Griščenko pranešė Estijos delegacijai, kad jis įgaliotas tikta konsultacijoms. Estijos delegacijos vadovas Nugis pareiškė, kad jis įgaliotas derėtis, o ne konsultuotis.

- Spaudoje paskelbtas LKP suvažiavimo rengimo iniciatyvinės grupės pareiškimas. Išreikšta nuomonė, kad neeilinis LKP suvažiavimas turėtų tapti steigiamuoju

nausios demokratinės kairiųjų sąjungos suvažiavimu. Partijoje šiuo metu susiformavo kelios naujos politinės orientacijos: socialdemokratinė, liberalioji, agrarinė ir kitos.

- JONIŠKYJE nuverstas paminklas tarybiniam kariui išvaduotojui.

Iki rugsėjo mėn. 7 d.

- Egldijus Bičkauskas, LIETUVOS atstovybes MASKVOJE vadovas, Maskvoje įteikė LIETUVOS vyriausybės specialius raštus - pareiškimus JAV, ANGLIJOS ir PRANCŪZIJOS atstovams, o tų raštų nuorašus SSSR vyriausybei.

- SSSR Vidaus Reikalų Ministerija pateikė bendradarbiavimo su LIETUVOS Respublikos Vidaus Reikalų Ministerija projektą, kuriame faktiškai pripažįstama LIETUVOS Respublika. Lietuvos Parlamento komisija nesutinka, kad toji sutartis būtų pasirašyta.

- LIETUVOS Skautų Sąjungos Pirmija pareiškė protestą, kad LLL vadas A.Terleckas pikete prie Lietuvos Respublikos AT rūmų pareiškė, jog neva skautai dalyvaus badavimo akcijoje prieš Lietuvos vyriausybę.

- LIETUVOS Žmogaus Teisių Gynimo Sąjungos organizacinis komitetas kreipėsi į LIETUVOS Respublikos AT pirm. V.Landsbergį su prašymu, kad būtų nutrauktas pornografinės literatūros leidimas.

- KAUNO rajone prie Nevėžio upės bus statomas LIETUVOS ir DIDŽ.BRITANIJOS bendros įmonės "VIL-ON" viešbutis-motelis.

- Grupė visuomeninės organizacijos "Kaitseleit" narių pastatė du pasienio su RUSIJA stulpus, dabartinėje jos teritorijoje, kuri anksčiau priklausė ESTIJAI. RUSIJOS Federacijos MT pirm. I.Silajev'as pasiuntė telegramą Estijos MT pirm. E.Savisaar'ui, kurioje pabrėžė, kad minėtų veiksmus Rusijos vyriausybė vertina kaip provokacinius ir galinčius sukelti konfliktą tarp Estijos ir Rusijos. Estijos vyriausybė atsakė, jog tai buvo neoficiali akcija, ir Estijos Respublika jos neremia.

- Viešosios nuomonės ESTIJOJE apklausa parodė, kad populiariausi Estijos politiniai veikėjai yra Arnold Ruuteli(80), M.Lauristin ir Edgar Savisaar'as (po 680). Į klausimą, ar turi estai teisę riboti migraciją, teigiamai atsakė 96% estų, ir 63% kitataučių. "Kokią dalį Estijos gyventojų turi sudaryti estai, kad ši tauta išliktų Estijoje ir galėtų vystytis?" - kitataučiai mano, kad tam užtenka 62%, estų nuomone, reikia 82%. Tik 76% įsitikinę, kad jų tauta išliks.

- Apie 60% PSKOVO gyventojų pritaria BALTIJOS respublikų atsiskirymui nuo SSSR.

- Senatorius Connie Mack (FI), Senato Užsienio Reikalų Komisijos narys, pakvietė VLIK'o pirm. K.Bobelį dalyvauti Senato Užsienio Reikalų patariamajame komitete.

Rugsėjo mėn. 7 d.

- Grupę JAPONIJOS aukštųjų mokyklų dėstytojų, politologų, ekonomistų bei žurnalistų priėmė LIETUVOS Respublikos AT pirm. V. Landsbergis ir MT pirm. K. Prunskienė.

- ESTIJA pradėjo konsultacines derybas su SSSR dėl Nepriklausomybės. Komisijos numato posėdžiauti kas savaitę per 2 mėnesius ir spalio mėn. pabaigoje pateikti SSSR Prezidentui Tarybai galutinį dokumentą patvirtinimui.

- Grupė AMERIKOS ir KANADOS indėnų, rugsėjo mėn. 6 d. startavę Londone, perkirto ESTIJOS sieną. Jų bėgimo tikslas - atkreipti dėmesį į mažų tautų gyvenimą ir tarti : "Mes nenorime karo".

Iki rugsėjo mėn. 8 d.

- LIETUVOS vyriausybė pareiškė nepritarimą Lietuvos Respublikos teritorijoje š.m.rugsėjo mėn.8-18 d.d. rengiamoms SSSR Pabaltijo karinės apygardos vadovybės rengiamoms civilinės gynybos pratyboms, kurios nesuderintos su Lietuvos Respublikos vyriausybe ir nurodė Respublikos ūkio subjektas nedalyvauti šiose pratybose.

- LIETUVOS Respublikos vyriausybė paskyrė komisiją piniginių ženklų projektams patvirtinti.

- LIETUVOS socialdemokratai, susitarę su LATVIJOS ir ESTIJOS socialdemokratų partijomis, ėmėsi iniciatyvos sudaryti visuomeninių politinių organizacijų tarptautinį komitetą "LIETUVA, LATVIJA, ESTIJA - PILNATEISĖS EUROPOS VALSTYBĖS". To komiteto tikslas - pasiekti, kad Lietuva, Latvija ir Estija būtų pakviestos dalyvauti antrajame saugumo ir bendradarbiavimo pasitarime narėmis su visomis teisėmis. Vėliau komitetas veiks, slekdamas diplomatinių santykių su pasaulio valstybėmis bei Lietuvos, Latvijos, Estijos dalyvavimo Europos ir pasaulio visuomeninėse, politinėse, kultūrinėse ir socialinėse institucijose bei organizacijose". Parengti ir siuntinėjami atitinkami laiškai visų Europos šalių, JAV ir Kanados vyriausybėms, parlamentams, visuomeninėms organizacijoms, politiniams judėjimams.

- Į LIETUVĄ atvyko VLIK'o pirm.K.Bobelis. Priėmė pas min.pirm. K.Prunskienę jis atkreipė dėmesį į Respublikoje vyraujančius nuomonių skirtumus, kurie sulaukia atgarsio užsienyje ir pabrėžė, kad nėra pagrindo kelti kurias žmonių grupes kaltinti, jog jos nekovoja už Lietuvos išlaisvinimą. Jis akcentavo teigiamą LKP, jos vadovų veiklą šioje srityje. Priėmė dalyvavo Lietuvos min.pirm.pavaduotojas A.Brazauskas, Užsienio Reikalų min. A.Saudargas, kiti vyriausybės nariai.

- Penkiasdešimt PRANCŪZŲ maldininkų, iš jų trys vienuoliai, dvi savaites keliavo po LIETUVOS šventas vietas, vienuolynus, bažnyčias, bažnytkaimius. Vienuoliai ir jaunieji maldininkai mezgė dvasinius ryšius Lietuvoje. Tuo tarpu PRANCŪZIJOJE Paryžiaus meras J.Chirac'as ten viešintiems lietuvių choristams sakė, jog prancūzai labai suinteresuoti teikti kultūrinę paramą Lietuvai.

- Bendroji Vakarų ir Rytų VOKIETIJŲ firma "AG-ROFORS" atsiuntė LIETUVAI dovaną - 31 toną mėsos gaminių, kurie, atsižvelgiant į siuntėjų pageidavimus, buvo paskirstyti vaikų ir senelių namams, invalidams.

Rugsėjo mėn. 8 d.

- LIETUVOS KP CK Kultūros ir Švietimo Komisija spaudoje paskelbė LKP nuostatus dėl kultūrinės veiklos nūdienos sąlygomis. Juose sakoma, kad LKP ryžtingai palaiko tautos dorovinį apsisprendimą girtavimo, palaidumo, bedvasio sumaterialėjimo, kitų paveldėtų bei naujai atgimstančių visuomenės ydų atžvilgiu. LKP pritaria atsinaujinančiam mokyklos ir bažnyčios, bažnyčios ir valstybės bendradarbiavimui, kuris sudaro palankias sąlygas dvasingumui ir dorovei puoselėti.

(bus daugiau)

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

Filmininkas, režisiorius PETRAS ABUKEVIČIUS.

Birutė Nagienė

ŠIS TAS APIE LIETUVIŠKŲ FILMŲ FESTIVALĮ

Montrealio lietuviai turėjo nepaprastą progą lankyti lietuviškų filmų seansuose, kurie vyko š.m.kovo mėn. 13-14 d.d.

Festivalį atidarė KLB Montrealio A-kės pirm. A-rūnas Staškevičius. Dalyvavo ir du režisoriai - P. ABUKEVIČIUS ir R. BANIONIS, kurie buvo apdovanoti korsažais.

Kadangi festivalis Montrealyje dedikuotas KOVO 11-tosios pirmosioms metinėms atžymėti - P. Abukevicius pakviestas tarti žodį, ta proga visus pasveikino ir davė kondensuotą, vaizdingą apžvalgą įvykių nuo 1990 m. kovo 11-tosios iki š.m.sausio 13-tosios tragiškos, bet kartu ir didvyriškos dienos.

Geras pasakotojas, kaip pats pasisakė "nenuorama - jis mėgsta keliauti, ypatingą dėmesį ir energiją skiria dokumentiniams ir gamtos filmams. Buvęs sportininkas (baigė Kauno Kūno Kultūros Institutą), pamėgo fotografijos meną ir vis daugiau gilinasi toje srityje, pirmiausia fotografuodamas sportininkus. Sekantis žingsnis buvo kinematografija. Vienintelis tos rūšies jam prieinamas institutas randasi Maskvoje, kurį jis baigė ir sugrįžo į Lietuvą.

Pasitaikius galimybei, išvyko į Turkmenijos plotus Aplankė keletą lagerių. Karagandoje susuko dokumentinį filmą apie angliakasių gyvenimą. Yra sukūręs apie 30 filmų po 20 min. kiekvieną iš gamtos gyvenimo. New York'e 1978 m. laimėjo sidabro medalį už gamtos filmų seriją "Meškutės Nidos Nuotykių", "Juodieji Gandrai".

BE KALTĖS

Valentinas Gustainis

/Autorius praleido 15 metų Sibire, tremtyje ir lageriuose. Spausdiname ištrauką iš neseniai Lietuvoje pasirodžiusios jo knygos. Red./.

/ tęsinys /

Kai teismo pirmininkė paklausė, ar kaltinamasis nenori pareikšti kokių nors pageidavimų, gana nedrausai atsakiau, kad su visais formalumais sutinku, tik nenoriu, kad šioje byloje mane gintų advokatas. Pirmininkė nustebė, bet labai ramiai paklausė, kodėl aš noris apsieiti be advokato? Paaškiniau, kad mano šeima materialiai yra labai nuskurdusi, neturi jokių lėšų, todėl advokatai sumokėti honorarą jokių būdu nepajėgs. Dar pasakiau, kad esu inteligentas, kalbėti moku, savo nusikaltimą žinau geriau už advokatą, todėl sugebėsiu pats apsiginti. Tačiau pirmininkei labiausiai ištirgo honoraro apmokėjimo problema. Patyrusi, kad mano šeima neturi lėšų, Argokova pasiūlė advokatai apmokėti iš valdiškų pinigų, nes tokie atvejai esą numatyti pagal tam tikrą proceso straipsnį. Bet aš vistiek prašiau, kad mane teisy be advokato, juo labiau, kad ir prokuroras byloje nekalbavo. Tada teismo pirmininkė padarė posėdžio pertrauką ir pareikalavo, kad aš oficialiai raštu motyvučiau tą atsisakymą. Pareiškimą teismui surašiau greitai ir išteikiau pirmininkaujančiajai. Ji vėl tęsė posėdį. Pirmiausia perskaitė mano pareiškimą, trumpai pasitarė su teisėjais, tie neprotestavo, ir pirmininkė oficialiai paskelbė, kad byla bus nagrinėjama be advokato. Keista buvo byla. Maskvoje ją spręsti atsisakė. Ypatingais pasitarimais, o čia ji sprendžiama ir be prokuroro, ir be advokato. Jokios staigmenos tame teismo posėdyje nelaukiau.

Pašalinus iš teismo posėdžio advokatą, pradėta vieną po kito kviesti kaltinimo liudytojus. (Gyninio liudytojai nebuvo reikalingi, nes politinėse bylose nebuvo kalbų apie išteisinimą, o tik apie nuteisimą). Pirmoji buvo pakviesta liudytoja Gasucina. Teismo pirmininkė priminė jai pareigą sakyti vien tik tiesą ir perskaitė jos liudijimą parengtiniame tardyme: kad aš tokia tai naktį, dirbdamas Jabagano grūdų džiovykloje, pasakė, jog Lietuvoje geriau gyvenęs negu čia, tremtyje. To parodymo ir dabar neišsiginiau, nes pats jau seniai buvau jį pripažinęs ir pasirašęs. Teismo pirmininkė paklausė liudytojos, ar kaltinamasis nėra ir kur kitur daręs antitarybinių pareiškimų. Gasucina pasakė, kad daugiau nieko negirdėjusi. Tuo jos apklausa baigėsi. Antras kaltinimo liudytojas buvo Vladas Sartys. Jis irgi buvo išpėtas sakyti teismui vien tik tiesą, jaskui buvo perskaityti parodymai, duoti parengtiniame tardyme. Sartys juos patvirtino, aš sutikau. Teismo pirmininkė Sartį dar paklausė:

- O kur nors kitur ar Gustainis nėra panašiai kalbėjęs?

-Kak na Kužurla Gustainis govorit sila Litva nado, rabotat malo...-šiai taip išstėnėjo Sartys.

1991. IV. 3.

Abi nuotr.

Nuotr. R. Satkauskas

Po seanso Cinéma Mathé que Québecoise būrelis lietuvių montrealiečių dalinasi išpūdžiais. Iš kairės rež. R. Banionis, toliau-techninis palydovas Frank ir viduryje filmininkas rež. P. Abukevicius, kalbasi su Rita Dirse-Mykoliūniene.

Apie meškutę Nidą (kurį jis pats buvo gerai prisijaukęs, kartu su treneriu) ir jos įvairius Lietuvoje besirančius kompanjonus žvėrelius, rodoma 13-os filmų serijoje. Ši serija pasirodo labai populiari ir perėjo per 100 pasaulio kraštų ekranus. (Ar mes negalėtume įsigyti išsinuomoti kopijų ir rodyti savo mokyklų vaikams? O ir suaugusieji mielai pasižiūrėtų - nes lietuviai, ir čia būdami, dar nenutolo nuo gamtos). Filmininkas-režisiorius P. Abukevicius taip pat labai rūpinasi užfiksuoti benykstančios gyvūnijos gyvenimą.

Su filmavimo ir kelionių patyrimu jis ryžosi lankyti Sibiro plotus. Jo patyrimas, subtilus pastabumas buvo kondensuotai, išbalansuotai panaudotas čia matytame dokumentiniame filme SUGRĮŽIMAS: kaip buvo surasti ir susigrąžinti artimųjų palaikai iš Sibiro plotų į Tėvynę.

Tai nepaprastai jaudinantis (kaip gerai, kad ne spalvotas) filmas, priartinęs mums nors dalį tų neišmatuojamų, gūdžių, paslaptinių plotų ir to neišmatuojamo skausmo. Kaip nuolankiai žmogus nusilma kepurę ties galų gale surasta kapų duobe tarp susiraizgiusių krūmokšnių ir berželių. Ir uodai, ir piktos muselės nenumaldomai puola jį, kaip puolė tuos, kurie ten nekaltai vargė pražuvo...

Filmavimo technika, ir svarbiausia- rodant toki dokumentinį kūrinių kitataučiams- labai gerai atliktas įkalbėjimas anglų kalba - buvo pirmaeilis. Tai ypač įvertinome rodant SUGRĮŽIMĄ antrame seanse, Cinéma Mathé que Québecoise patalpose. (Labai gaila, kad dėl techninių kliūčių, komunikacijos tarp Lietuvos ir pagrindinių organizatorių New York'e stoka, St. Henri Gimnazijos

Jis dar prastai mokėjo rusiškai, ir pamačiau, kad teismas nemoka išsifruoti atsakymo. Čia tik aš vienas supratau, ką Sartys norėjo pasakyti. Mūsų ištremimo pradžioje, kai dar gyvenome toje Kužurloje, po paklodėmis, galimas daiktas, tikėdamasis greito sugrįžimo į Lietuvą, aš ir nustringavau, kad po karo Lietuvai atstatyti reikės daug jėgų, todėl patariau jas tausoti. 1941 m. rudenį, matyt, galėjau taip pasakyti. Teismas, to Sarcio sakinio nesupratus, daugiau nieko jo neklausinėjo, į protokolą neįrašė, ir tuo savo parodymu Sartys man nepakenkė. Tik pasidarė liūdna, kad tėviskėnas, su kuriuo niekuomet jokių nesutarimų nebuvau turėjęs, kažkodėl laikė mane priešu ir norėjo šaukšte vandens paskandinti...

Po dešimties metų, laimingai sugrįžęs iš lagerių savo šeimai, kuri tebegyveno Jabagane, aš leidau Sarciiui suprasti, kad su juo jokių santykių palaikyti nenoriu, ir demonstratyviai nesisveikindavau, jo sveikinimų nepriimdavau. Jam tai buvo neįmanoma. Kai kuriems tautiečiams jis aiškinosi, esą Pirogovas jį užkrikęs, kad Gustainis, šiaip ar taip, yra pasmerktas būti sunaikintas, kad jau niekuomet į Jabagana negrįšias, kersyti jam negalėsias. Spausdamas liudyti prieš Gustainį, NKVD viršininkas grasinęs ir jį patį kartu su Gustainiu sunaikinti, jeigu jis, Sartys, atsisakytų liudyti ir pasirašyti. Be to, jis pats matęs, kaip išbadėjusiam Gustainiui sunku dirbti, todėl pagalvojęs, kad jam būsią lengviau, jei jis bus sunaikintas, pasibaigsiandis jo žemiškos kancios. Pamatus mane sugrįžusį ir supratęs, kad jį viešai boikotuojų, Sartys jautėsi neįjaukiai ir sugalvojo su manim susitaikyti taip, kaip jis išmanė. Vieną karštą vasaros dieną 1955 m. aš vežiojau vandenį tarybinio ūkio daržui laistyti. Man vežant didelę statinę, privažiavo dviračiu Sartys ir ima mane kalbinti. Arklio nestabdau, bet klausau, ką jis man pasakys.

- Ponas Gustaini, - pradėjo Sartys, - jūs esate inteligentas, tai žinote, kad ir be mano paliudijimo vis tiek jums būtų reikėję kalėjime sėdėti.

Čia jis sakė tikrą tiesą: mane ir be jo parašo būtų pasodinę. Tai aš seniai žinojau. Todėl Sarciiui ramiai atsakiau:

- Žinoma, ir be tavo paliudijimo aš būčiau patekęs į kalėjimą. Bet šventajame rašte yra pasakyta: "Papiiktinimas į šį pasaulį turi ateiti, tačiau vargas tiems, per kuriuos jis ateina!" Aš ir šiandien nežinau, kodėl tu taip stengeisi mane paskandinti.

- Todėl, kad pats bijojau paskeisti! - labai atvirai pasiaiškino Sartys. - Dovanok, broliu! - paprašė jis.

- Širdyje aš tau seniai atleidau, - visai nuosirdžiai atsakiau, - nes tu nežinojai, ką darai. Bet su tavim bendrauti bijau, kad tau vėl neateitų į galvą mane kaip nors įklampinti...

Taip mudu su Sarciiu ir susitaikėme. Aš jau seniai buvau supratęs situaciją, kurioje atsidūrė nepritekęs kaimo žmogus, kai jį grėsmingai paspaudė galingiausia anų laikų jėga. Niekas iš mano šeimos jau seniai neįaučia Sarciams jokio apmaudo. Sugrįžus į Lietuvą, kartą Griškabūgyje pus mus viešėjo Sarcio brolienė. Ją priėmė draugiškai,

salėje seansai stokojo anglišku parašu ir vaizdas nebuvo tikrai toks, koks turėjo būti). Šiam filmui talkininkavo J. Domaševičius.

/ bus daugiau /

*****

"PERGALĖ" KEIČIASI Į METUS

Nuo 1991 metų LIETUVOJE išeinantis didžiausias literatūros ir kultūros žurnalas "Pergalė" vadinsis "METAİ". Jame savo kūrybą, kritiką, eseistikos darbus spausdins žymiausi Lietuvos ir užsienyje gyvenantys autoriai lietuviai. Gausiai jame atspindį SIBIRO tremtinių rezistencijos dalyvių prisiminimai, dienoraščiai, laiškai. Vienas pagrindinių "METŲ" tikslų - padėti suartėti žmonėms ir kūrybai, sukurtai ir kuriamai anapus ir šilapų vandenų.

"METŲ" redakcijos žmonės kviečia tautiečius užsienyje užsiprenumeruoti žurnalą ir tuo pačiu paremti jo leidėjus, atsidūrusius nelengvoje materialinėje būklėje. Redakcijos kolektyvas bus dėkingas tiems žmonėms užsienyje, kurie ryšis aukomis prisidėti prie "METŲ" leidimo.

Prenumeratos kaina nuo š.m.balandžio mėn. (už 9 mėnesius) - 62 Kanados doleriai, arba 55 JAV doleriai. Žurnalo numerius prenumeratoriams redakcija siuntinė oro paštu.

Pilngus prašome siųsti "METŲ" bendradarbiams: KANADOJE: Ilonai Maziliauskienei, 5765 Sir Walter Scott, apt.312, Cote St. Luc, Que., Canada; JAV: Violetai Kelertienel, 5415 N. Sheridan Rd., apt.1901, Chicago, IL, 60640, USA.

"METŲ" žurnalo vyr. redaktorius

Juozas Aputis

*****

kaip pažįstamą iš tremties laikų. Ji net nustebė, ir paklausė:

- Argi jūs visai nepykstate ant manęs už tai, ką mano vyro brolis jums padarė?..

Žinoma, ant jos mes tikrai ne vienas niekuomet nepykome. Seniai jau buvome dovanoję kaltininkui.

... Taigi, Sarcio parodymai teismo dieną, nors man ir nepakenkė, bet sukėlė slogų jausmą. Po Sarcio prieš mane liudyti atėjo ir tokių žmonių, su kuriais niekuomet jokio politinio pokalbio nebuvau turėjęs. Pavyzdžiui, tokia Melnikova, dirbusi statybos eche lokomobiliu kūrke. Aš keletą savaitių buvau jos pagalbinis darbininkas- turėjau pristatyti malkų ir pripumpuoti lokomobiliui vandens, kartais padėti jai įsukti lokomobiliu smagrati ar uždėti nuslydusį transmisijos diržą. Ji buvo labai nesimpatiška, pikta, žiauriai mušdavo savo kokių penkerių metų mergaitę, todėl su ja jokia kalba nesimegdavau, nieko apie ją nežinojau, iškyrus tai, kad vyras fronte. Bet štai, ta Melnikova teismui tvirtina, jog pati girdėjusi, kaip Gustainis girdavęs gyvenimą buržuaziniuose kraštuose ir šmeiždavęs gyvenimo sąlygas Tarybų Sąjungoje. Konkrečiai ji negalėjo įrodyti nė vieno tokio atvejo, todėl aš tuos jos bendro pobūdžio teiginius griežtai paneigiau. Teismo sekretorius, rudos, nieko neįrašė į protokolą.

Aš žinojau, kad teismui visada gerą išpūdį daro faktas, rodantis, kad kaltinamasis uolus ir sąžiningas darbe. Kažkodėl man šovė į galvą mintis paprašyti teismą Melnikovos paklausti, kaip Gustainis dirbdavo - mat dirodavau atsidėjęs, lokomobilį visuomet aptarnaudavau labai gerai. Todėl tikėjau, kad Melnikova mano naudai bent pasakys, kad darbe buvau stropus ir sąžiningas. Išgirdau visai nelauktą atsakymą:

- Gustainis buvo didžiausias tinginys, pavestų darbų visada vengdavo, ir aš vos priversdavau jį dirbti.

Dar labiau nustebau, kai prieš mane liudyti atėjo senukas Kočegarovas, kurį laikiau teisingu ir padoriu žmogumi. Tas senukas buvo malūnininkas. Naktimis sargaudamas, aš turėjau progų su juo pasikalbėti ir noriai kalbėdavau. Jis man daug pasakodavo apie didžiuosius Sibiro miškus, žvėris, apie medžiokles ir įvairius nuotykius taigoje. Bet niekad net nepaklausė, kaip aš gyvenau Lietuvoje. Tai kaip gi jis galėjo duoti prieš mane parodymus parengtiniame tardyme? Man pasidarė kocktu, panašius, kad ir senas, padorus žmogus leidžiasi prievartaujam. Tačiau tas blogas jausmas greitai išnyko, kai išgirdau Kočegarovą teismui atsakant:

- Ne, Gustainis man taip nekalbėjo...

Teismui pirmininkaujanti Argokova truputį sutriko. Ji priminė, kad parengtiniame tardyme liudytojas tokius parodymus yra davęs ir tai savo parašu patvirtinęs. Prašė pasiaiškinti.

- Man Gustainis to niekuomet nesakė. Matyt, apie tai pasakojo darbų vykdytojui, iš kurio tai ir išgirdau...

/bus daugiau/

Lietuvių Namų Žinios

• LN Šachmatų Klubas šaukia susirinkimą balandžio mėn. 14 d., sekmadienį, 1:30 val.p.p. LN skaitykloje. Buvusieji klubo šachmatininkai ir norintieji prisidėti maloniai kviečiami dalyvauti. Pirmininko pareigas sutiko laikinai perimti Emilis Bartminas, tel:249-0490 ir jam talkininkauti Jonas Janušas.

• Kovo mėn. 17 d., sekmadienį, Karaliaus Mindaugo menėje įvyko LN ir LABDAROS fondo narių metinis susirinkimas. Iš-

(...Atkelta iš 2 psl.)

PO DEŠIMTIES SAVAIČIŲ

vykstančius į Lietuvą apsilankyti, teko girdėti įvairių komentarų. Labai dažnai ten nuvykę prisistato save vienos ar kitos srities specialistais ir žinovais. Kaikurie iš jų, girdamiesi savo specialybėmis ir naujų metodų žinojimu, norėjo nustebinti Lietuvos tos srities specialistus. Jų pastabos po tokio "specialisto naujų metodų" pademonstravimo buvo sekančios: "Kuo jis mus laiko, jo rodomas "naujus" metodus mes padėjome į šalį jau prieš penkiolika metų".

Labai daug ir nuoširdžiai dabar diskutuojama, kaip vėl atstatyti lietuvių tautos dvasingumą. Poetai, rašytojai, menininkai visomis jėgomis bando išreikšti tautos rūpesčius apie tuos, kurie Lietuvoje buvo nukankinti ir tuos, kurių kaulų didelė tautos dalis tebeieško Sibiro platybėse. Poetas Justinas Marcinkevičius sako: "Lietuviui nėra didesnės baismės, kaip būti palaidotam svetimame krašte, svetimoje žemėje". Šiandien jaunimas buriasi į jaunimo būrelius, organizacijas, ieškodamas priemonių savęs patobulinimui. ...Teko matyti būrius žmonių poilsio dieną, susirinkusių dalyvauti atstatymo darbuose apgriautų ir išniekintų maldos namų. Patys gaudami mažus atlyginimus, žmonės sudeda dideles sumas šventovių, paminklų, kryžių atstatymui.

Reikia žmogui pačiam pamatyti ir įsijausti į tą dvasią, kuri apima kiekvieną, lankantis Kryžių Kalne, netoli Šiaulių. Niekuomet iš atminties neišdils vėjo sukeliamas rožinių, kabančių ant kryžių, čežėjimas. Jis išreiškia tautos kančią ir skausmą, per amžius siekiant lietuvių tautos išlikimo.

... Labai yra jautrūs kritikai yra mūsų tautiečiai Lietuvoje. Reikia būti labai atsargiems, kad kėlimas problemų nebūtų interpretuojamas kaip kritika. Labai yra svarbu, kad įvairių diskusijų metu nebūtų akiai įtaigojama sava, Lietuvoje besilankančio, nuomonė kokių nors Lietuvos liečiančių klausimų, gerai nepažįstant situacijos ir visų dabarties savitumą nustatančių sąlygų.

Teko dalyvauti Lietuvos partizanų, kalinių, tremtinių susirinkime ir išgirsti jų susirūpinimą dabarties Lietuvos ateitimi. Juk tai žmonės, kurie palikę šeimas, tėvus, brolius, seseris, vaikus ėjo į miškus, kad iš ten galėtų saugoti žmones nuo stribų ir kariuomenės sauvliavimo. Juk daugumoje visi šitie žmonės subrendo karo ir pokario metais. Jiems dvasinė jėga buvo perduota jų šeimose. Jų iškentėtos kančios stiprino mus išeivijoje išlikti lietuviams. Jų pasiryžimas išaugino kitus, kurie nors ir beginkliai, stėjo saugoti Aukščiausiąją Tarybą Kruvinosio Sekmadienio išvakarėse ir nepabūgo besarti-nančių tankų.

klausyti pranešimai, patvirtintos finansinės apyskaitos ir praveisti valdybos ir revizijos komisijų rinkimai.

Balsų dauguma į valdybą išrinkti bei perrinkti 5 nariai: dr.G.Ginčiauskaitė, E.Pamataitis, V.Kulnys, A.Sergautienė ir B.Savickas. Kandidatais paliko: R.Juodis, K.Lukošius ir S.Gineitis. Į revizijos komisiją aklaminiu būdu - H.Sukauskas.

Susirinkimui pirmininkavo Algis Senkus, sekretoriavo Aldona Jankaitienė ir Bronys Stundžia.

• Tradicinis Medžiotojų ir Žūklautojų Klubo TAU-RAS balius vyks balandžio mėn.13 d., šeštadienį. Bilietai gaunami pas J.V. Šimkų tel. 231-9425.

*****
KANADOS LIETUVIŲ FONDAS praneša, kad studentai, norintys gauti stipendiją 1991-92 mokslo metams, turi paduoti prašymus iki š.m.gegužės mėn. 15 d., juos prisiunčiant šiuo adresu:

Kanados Lietuvių Fondas, 1573 Bloor St.W., Toronto, Ont., M6P 1A6. Specialiai paruoštus prašymo blankus stipendijai gauti galima pasiimti iš KLB Krašto Valdybos raštinės arba paprašyti juos atsiųsti rašant: KLB Krašto Valdyba, 1011 College St., Toronto, Ont., M6H 1A8.

KL Fondas
*****

• PRISIKĖLIMO P-jos CHORAS ruošiasi dalyvavimui LIETUVIŲ DAINŲ ŠVENTEJE Čikagoje, kuri vyks š.m.gegužės mėn.26 d. Repetuojama ketvirtadieniais, 8 val.v., muzikos studijoje. Kviečiami prisijungti visi, kurie nori dalyvauti!

... "Kaip yra su išeivija? Kokie turi būti išeivijos išpa-reigojimai Lietuvai? Antanas Jomantas savo straipsnį "Dabarties ir Ateities Akimirka" /"Draugas", 1990.11.10 d./ užbaigia sakiniu: "Tikroji laisvė yra tautoje, o išeivija laisvę išlaikyti gali tik pagelbėti".

Tą pagalbą laisvės išlaikyme išeivija tikrai tada galės duoti, kada ji pati bus sąmoninga ir išliks lietuviška. Nežiūrint kas bevyktų Lietuvoje, išeivija pasiliks visada. Todėl išeivija negali sustoti ir sustabdyti savo veiklos lietuviybės išlaikyme. Ji negali uždaryti šeštadienių mokyklų, paleisti chorų, vaidinimo būrelių, ansamblių, šokių grupes dėl to, kad iš Lietuvos atvažiuoja įvairios grupės. Grupių atvykimas turi papildyti, bet neprisidėti prie kultūrinių vienetų žlugimo išeivijoje. Todėl ir įvairios šokių ir dainų šventės, kongresai turi būti daromi jei jau ne kartą, tai atsižvelgiant į išeivijos sąlygas. Su koordinacija labai tampriai surištas ir išeivijos kultūrinis apraiškų finansavimas. Labai reikia stebėti išeivijos kankinių fondų sprendimais neduoti, ar visiškai menkai remti išeivijos kultūrinius vienetus, nes visus pinigus reikia skirti Lietuvai. Tais atvejais reikėtų prisiminti visų fondų pagrindinius steigimo principus: "Pagrindinis kapitalas Lietuvai, gautos palūkanos lietuviybės išlaikymui". Esant ypač sunkioms sąlygoms, reikėtų rasti aukso vidurį, tačiau nereikia pamiršti, kad mirus sąmoningai lietuviškai išeivijai, nebebus nei kas tuos fondus sutelkia, nei kas administruoja.

Čia ir iškyla išeivijos veiklą koordinuojanti Pasaulio Lietuvių Bendruomenės reikšmė. PLB valdybos pareiga turėtų būti padėti išlyginti skirtingose sąlygose sutinkamus sunkumus, kad lietuviškoji veikla išeivijoje apgalvotai įsijungtų į Tėvynėje vykstantį atgimimą.

... Didelė finansinė ir kitokia parama buvo suorganizuota ten, kur ir kada jos reikėjo. Kanados Lietuvių Bendruomenė per apylinkes ypač gerai organizavo finansinę paramą ir ją ir toliau tebeorganizuoja, glaudžiai

Lituanistinio seminaro XIII klasės mokiniai su savo vedėju A. RINKŪNU ir mokytoja G. PAULIONIENE (dešinėje nuotr. R. Pranaičio)

A.A. ANTANA RINKŪNA PRISIMENANT

Taip greitai praėjo jau 5 metai nuo šio svarbaus mūsų išeivijos gyvenime pedagogo mirties. Gimęs 1910 m., mirė 1985 m. kovo mėn. 30 d., Toronto.

Liko jo žmona Juzė ir duktė Giedrė su šeima.

Toronto Universitete, įsigijęs Master in Education laipsnį, dirbo mokytojo darbą iki pasitraukimo į pensiją.

A. Rinkūnas buvo vienas iš žymiųjų jaunosios kartos pedagogų, anuo metu - 1928 m., baigęs Simono Daukanto Mokytojų

Seminariją Kaune.

Nepriklausomoje Lietuvoje dirbo Mokytojų Seminarijos direktoriumi Ukmergėje, Švenčionyse ir Telšiuose.

Dar būdamas Lietuvoje, jis yra parašęs pradžios mokykloms elementorių ir kitokių skaitinių. Kaip teko patirti, Antano Rinkūno elementorius KREGŽDUTĖ ir dabar, pritaikius laiko reikalavimams, vartojamas Lietuvoje.

Antanas Rinkūnas, 1949 m. apsigyvenęs Toronte, buvo "Tėviškės Žiburių" organizatorių ir bendradarbių tarpe, taip pat ANAPILIO salės steigėju (kartu su kun.P.Ažubaliu ir kitais)

ir direktoriumi iki mirties.

Aktyviai veikė lietuviškuose baruose- KL Bendruomenėje, Krašto Valdybos atstovas PL Bendruomenėje. Jis ir vienas iš Toronto Lituanistinių Kursų steigėjų eilėse, dirbo ir čia direktoriumi. Tuos kursus dabar tvarko jo duktė Giedrė Paulionienė su kitais pedagogais.

A.a.Antanas Rinkūnas yra parašęs VLIK'o istoriją, ir elementorių, pritaikintą mažai bemokantiems lietuvių kalbą. Penkių knygelių serija "Ar kalbate lietuviškai?"- Lithuanian for Beginners - yra paruošta kartu su 15 garsinių juostelių(kasečių). J.Karka

Myllmam Vyrui

A + A

PRANUI MONTVILAI

netikėtai mirus,

Jo žmoną GENĘ, dukterį, abu sūnus ir visus artimuosius skausmo valandoje nuoširdžiai užjaučiame -

Anastazija ir Antanas Tamošaičiai,
Aldona Veselkienė

bendradarbiaudama su PLB valdyba "Pagalbos Lietuvai Fonde"- Milijoniniame Vajuje, iš kurio jau perduota Lietuvai įvairiems skubiems reikalams artį 1/2 mil.dolerių.

Gal jau atėjo laikas pradėti nagrinėti klausimą, kada ir kaip Lietuva turi paleisti "LIETUVOS LAISVĖS LAKŠTUS", kuriuos visame pasaulyje gyvenantys lietuviai galės įsigyti ir per ilgesnį laiką, už labai mažas palūkanas, garantuos Lietuvai taip vadinamą "stipriąją valiutą", kurios, be abejo, daug reikės. Tuo dar aktyviau bus įjungiamas išeivija į Lietuvos laisvės atkūrimo darbą.

Visiems šiems darbams atlikti ir toliau tęsti, išeivija privalo būti vieninga. Būtų labai kenksminga bandyti lygintis, kas daugiau daro, kas daugiau aukoja Lietuvai. PLB valdybai labai artimai palaikant ryšį su Lietuvos Respublikos parlamentu, turėtų būti teikiama parama, kad išvengus duplikavimo ir išnaudojimo geros valios.

... Lietuva laisvėja, pasidarys visai laisva, tačiau dar daug jai reikės išeivijos paramos. TIK VIENINGA IŠEIVIA PATEISINS SAVO BUVIMĄ, NES LIETUVA YRA IR BUS VISŲ MOTINA TIKTAI VIENA.

PARAMA

LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

MOKA:

9 1/4% už 90 dienų term. indėlius
9 1/4% už 6 mėnesių term. indėlius
8 1/2% už 1 m. term. indėlius
8 3/4% už 2 m. term. indėlius
9 % už 3 m. term. indėlius
9 % už 1 m. GIC mėn. palūk.
9 1/2% už 1 m. GIC invest. pažym.
9 3/4% už 2 m. GIC invest. pažym.
10 % už 3 m. GIC invest. pažym.
8 3/4% už RRSP ir RRIF ind. (variable rate)
9 1/2% už RRSP ir RRIF 1 m. term. ind.
9 3/4% už RRSP ir RRIF 2 m. term. ind.
10 % už RRSP ir RRIF 3 m. term. ind.
8 3/4% už namų planą - OHOSP
8 % už taupymo sąskaitą
8 1/4% kasd. pal. sąsk. virš 10.000
6 1/4% už kasd. pal. čekių sąsk.

IMA:

už asmenines paskolas nuo 12 1/2%
už nekilnojamo turto paskolas (mortgages):
su nekeičiamu nuosimčiu (fixed rate)
1 metų 11 1/4%
2 metų 11 1/4%
3 metų 11 1/2%

su keičiamu nuosimčiu
1, 2 ar 3 metų 11 1/4%
(variable rate)

Asmenines paskolas duodame iki \$65,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrijai mortgičiai.

AKTYVAI VIRŠ 84 MILIJONŲ DOLERIŲ

Visų namų gyvybė apdrausta santuopų dydyje, bet nedaugiau \$2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki \$30,000. Nemo-kamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. Gaunama pinigines perlaidos, kelionės čekiai (American Express).

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais - nuo 9 v. ryto iki 3.30 v. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais - nuo 9 v. ryto iki 8 v. vakaro; šeštadieniais - nuo 9 v. ryto iki 1 v. po pietų BŪSTINĖ: Lietuvių namai - 1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6
TELEFONAS: 532-1149.

PRISIKĖLIMO PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS

999 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8

Telefonai: (416) 532-3400 ir 532-3414

KASOS VALANDOS: Pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais - nuo 9.30 v. ryto iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais - nuo 9.30 v. ryto iki 8.00 v.v.; šeštadieniais - nuo 9.00 v. ryto iki 1.00 p.p.; sekmadieniais nuo 9.00 v. ryto iki 12.30 v.p.p. SKYRIUS ANAPILYJE: Sekmadieniais nuo 9.30 v. ryto iki 1.00 v.p.p.

MOKA UŽ:

90-179 d. term. ind. 9 1/4%
180-185 d. term. ind. 9 1/4%
1 metų term. indėlius 8 1/2%
2 metų term. indėlius 8 3/4%
3 metų term. indėlius .... 9 %
1 metų GIC-met. palūk. ... 9 1/2%
2 metų GIC-met. palūk. ... 9 3/4%
3 metų GIC-met. palūk. ... 10 %
1 metų GIC-mėn. palūk. ... 9 %
RRSP, RRIF ir OHOSP ... 9 %
RRSP ir RRIF-1 m. term. ind. 9 1/2%
RRSP ir RRIF-2 m. term. ind. 9 3/4%
RRSP ir RRIF-3 m. term. ind. 10 %
Taupomąją sąskaitą ..... 8 %
Kasd. pal. taupymo sąsk. ... 8 1/4%
Kasd. pal.čekių sąsk.iki ... 5 1/4%

Duodame asmenines paskolas iki \$50,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto vertės. Parduodame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionių čekius (traveler's cheques). Nelname mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas.

AKTYVAI VIRŠ 47 milijonų dolerių

Mūsų tikslas - ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas

IMA UŽ:

Asmenines paskolas
nuo 12 1/2%
Sutarties paskolas
nuo 12 1/2%
Neklin. turto paskolas:
Su nekeičiamu nuosimčiu
1 metų 11 1/4%
2 metų 11 1/4%
3 metų 11 1/2%
Su keičiamu nuosimčiu
1, 2 ir 3 metų 11 1/4%
Draudžiame asmenines ir sutarties paskolas iki \$15,000 ir narių gyvybę iki \$2,000 už santuopas laikomas šėru, čekių ir taupymo sąskaitose.

montreal

• H. BERNOTIENĖ a.a.Prano Montvilos atminimui, paaukojo \$20- laikraščiai "Nepriklausoma Lietuva".
Nuoširdus ačiū! "NL"

PAGERBĖ JUOZUS-JUZES

AV P-jos salėje susirinkę gausiai lietuviai pagerbė AV P-jos kleb.Tėv.Juožą Aranauską ir visus varduvinius gražiais sveikinimais ir malonia Šeštadieninės Mokyklos atlikta dainų ir deklamavimų programą.

Kleboną ir kitus, gėlėmis papuoštus varduvinius sveikino AV P-jos Kto pirm. A.Jonelis, AV

P-jos Choro vardu- sol.A. Keblys, Seselių vardu - Seselė Paulė, skautų-čių vardu - G.Nagys, KLK Moterų D-jos Montrealio skyr. vardu- pirm. G.Kudžmienė, Šv.Onos D-jos - M.Vaupšienė, L.K.MINDAUGO saulų Kp.vardu- pirm. A.Mylė, Jūrų Šaulių Kp.vardu- L.Balaišis, KLB Montrealio A-kės - pirm.A.Staškevičius, NIDOS Klubas - St.Ri-meikis. Skanūs patiekalai, pagaminti G.Balaišienės su talka, gražios gėlės ant stalų (jas padovanojo Vincas Mileris) ir jumoru perpinti kleb. Tėv. Juozo Aranausko, SJ padėkos žodžiai ši kovo mėn. 17 d. sekmadienį padarė pavaraiškai maloniu. b.

Patarnavimas - greitas ir tikslus!

V. Dauginis - telefonai (416) 533-1121, (416) 822-8480

Lilija Pacevičienė - telefonai (416) 533-1121, (519) 853-3652

* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *
* GYVYBĖS * KOMERCINĖ *

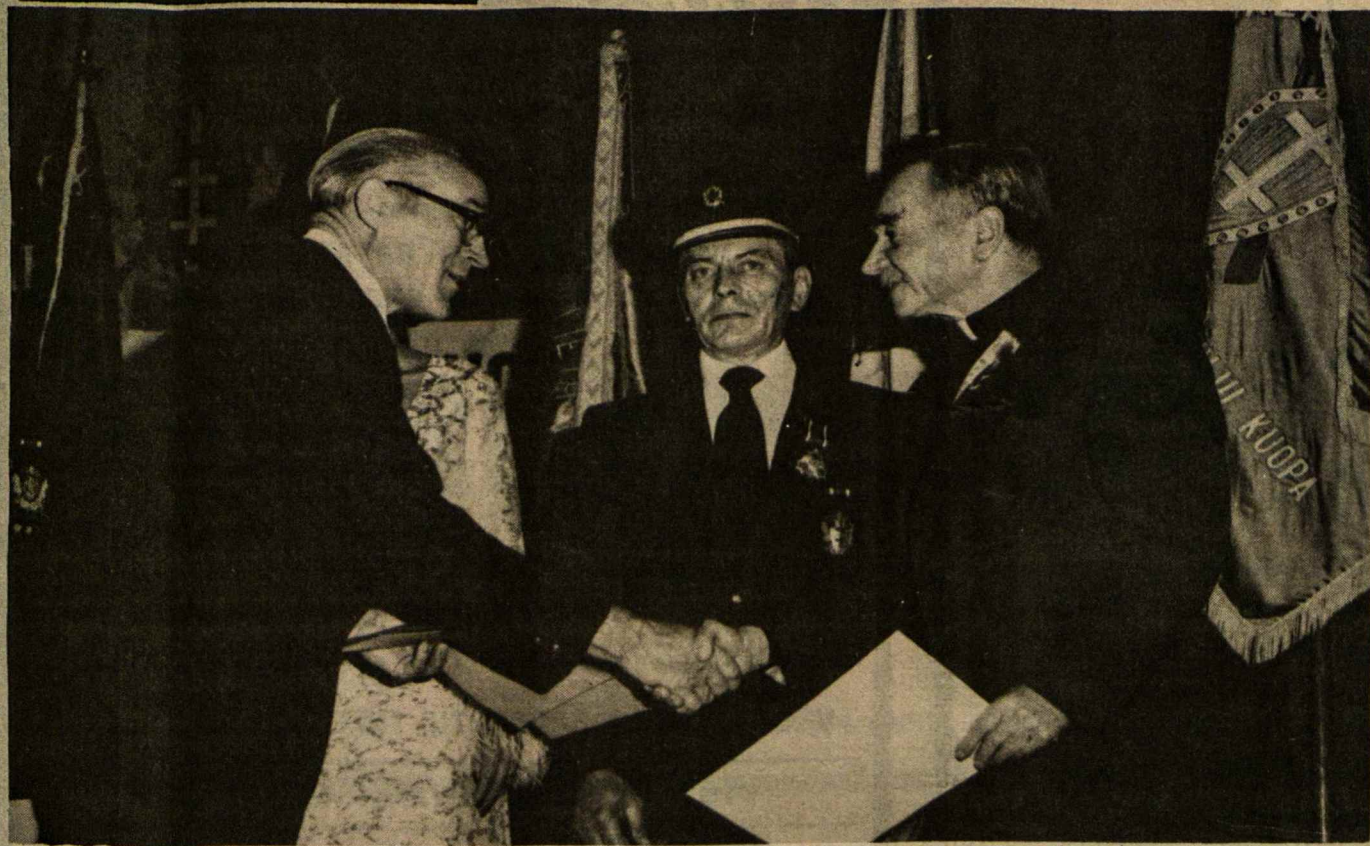
DRAUDA - INSURANCE

Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,
1613 Bloor St. West, Toronto, Ont., M6P 1A6

(416) 533-1121 FAX 533-1122

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

L. K. MINDAUGO Šaulių Kuopos pirm. A. Mylė, įteikia Kuopos kapelionui Tėv. J. KUBILIUI garbės pažymėjimą. Viduryje – A. Žukas. Nuotr. Tony's Photo Studio.

KAI AUDRA IŠVERČIA STULPĄ VIENA...

/ A.a. kun.dr. Jonui Kubiliui atminti/

Šis pavasarinis kovo mėnuo mūsų Montrealio lietuviškajai bendruomenei buvo itin likiminis. Kovo mėn. 3 dienos naktį tyliai mus apleido veteranas, Aušros Vartų Parapijos steigėjas, pačios šventovės ir viso lietuviškojo centro realizatorius – kunigas dr. Jonas Kubilius, S.J.

Dr. Vinco Kudirkos žodžiais pavadinau šį savo paskutinį atsisveikinimą tam didžiam kunigui, žmogui ir lietuviui. Tai buvo žmogus, iš tikrųjų vertas to kerti-
nio stulpo sinonimo ne tiktai Montrealio lietuviškajai kolonijai, bet ir lietuviškajai bendruomenei visame pasaulyje.

Ar ne prasminga, kad dar tik prieš gerą pusmetį (1990 m. birželio mėn.) buvo suspėta ši, taip didžiai nusipelnusi žmogų tinkamai pagerbti dar jam gyvam esant. Juk, kad ir patys gražiausi žodžiai, jam jau kartą amžinai užmigus, vargu beatstos tuos pagarbos žodžius, ištartus dar jam gyvam esant, visa tai jam pačiam matant ir girdint.

Taigi, tą 1990-jų birželio mėnesį kun.Tėv. Jonui Kubiliui Montrealio ir viso pasaulio lietuviai bei nelietuviai suskato išreikšti savo geriausių dėkingumo jausmus. Tai buvo tarsi paskutinis toks iškilmingas pagerbimas Jo 50 metų kunigystės jubiliejaus proga.

Dabargi, jis klausėsi mūsų paskutiniųjų atsisveikinimo žodžių tą š.m.kovo mėn. 6 -sios dienos vakarą jau iš Aukštybių, ten, tarpe kitų mūsų Amžinybės iškeliausiųjų būdamas...

Atsisveikino su šiuo garbingu žmogumi visas Montrealis. Į šias, tikrai ypatingas laidotuves, buvo suvažiavę dviasiskiai iš arti ir iš toli. Buvo jie ir visokių hierarchinių sluoksnių: Pasaulio Lietuvių vyskupas Paulius Balta-

kis, OFM, Montrealio Arkivyskupijos atstovas prel.Mario Paquette, Čikagos lietuvių Jėzuitų Centro atstovai, kunigai iš Toronto, Ottawos ir Montrealio lietuviškųjų parapijų, estų bei latvių dviasiskiai. Viso – 20. Vienas po kito kalbėjo jie paskutiniuosius pagarbos žodžius ir sakinius Velionii Tėvui Jonui Kubiliui, reikė užuojautą visiems lietuviams.

Po religinių atsisveikinimų sekė sekuliariniai. Nustatyta tvarka prie mikrofono ėjo Montrealio organizacijų atstovai: AV P-jos K-to, KLB Moterų D-jos Montrealio Skyriaus, "Rūtos" Klubas, KLB Montrealio A-kės Valdybos, skautų tuntų, LK Mindaugo Šaulių Kuopos, Klubas "Nida", laikraščio "Nepriklausoma Lietuva", VILNIAUS Šaulių Rinktinės. AV P-jos Choro vardu keletą žodžių tare choristas, čia rašantis.

Pabaigoje labai jautrų žodį tarė Velionio krikšto dukra – buvusi montrealietė- Rasa Lukoševičiūtė-Kurienė, vykusiai įpyrusi jauno poeto Vytauto Mačernio Penktosios Vizijos posmus. Po to, ligi šiol buvusį atvirą kars-tą ji uždarė.

Sekė nepaprastai iškilmingos liturginės apeigos, kurias celebravo 19-ka baltais rūbais apsivilkę, dviasiskiai, koncelebruojant vyskupui Pauliui Baltakiui, o Velionio Tėv. Jono Kubiliaus taip branginamas AV P-jos choras, ypač gausiai tai progal susirinkęs, nepaprastai iškilmingai atliko visą eilę giesmių, skirtų šios šventovės įkūrėjui ir jos ilgamečiui klebonui...

Pažymėtina, jog vargonavo ir ypatingai gerai dirigavo buvusi taipgi ilgametė šio choro mokytoja, dirigentė-veterane muzikė Madame Madeleine Roch. Išgirdusi apie jos taip gerbiama Tėv. Jono Kubiliaus mirtį, pati neprasoma atskubėjo bent paskutinį kartą sudėti visą savo širdį į lietuvišką giesmę Velionii.

RETA ŠEIMOS ŠVENTĖ: su draugais ir giminėmis Pranas MICKUS atšventė 80 m.gimtadienį sausio mėn. 6 d., o jo žmona JULIJA šiemet švęs 75 m.jubiliejų. Nuotraukoje- Pranas Mickus su vaikais Antanuku ir Pauliuku. Sveikinamie!

Paskutinės savo giesmes Jam sugiedoti ir savo paskutinę pagarbą atiduoti atvyko taipgi Velionio ir visų lietuvių mėgiama sol.Gina Čapkauskienė.

Netekome didžio žmogaus, tauraus lietuvių, lietuviškųjų kultūrinių ir religinių centrų kūrėjo, puikaus kunigo pamokslininko. Su ypatingu atsidėjimu klausydavau jo pamokslų ir nejučiomis pagalvodavau, kaip nyku bus, kaip gaila bus, kai šio gabaus ir išmintingo kunigo tiek metų ištikimai tarnavusi jo širdis viena kartą nustos plaukti... Nebegirdėsime tų jo gilių prasmingų žodžių; nebeskambės jau jie daugiau šioje Aušros Vartų nei kitose šventovėse...Kokia karti gyvenimo ironija, kokia žiauri realybė, kad visą gyvenimą tobulėję žmogaus talentingi smegenys viena kartą nustos veikę, bus paskirti sunykimui.

Bet argi? – Gal tai tokia tiesa atrodo daugumai mūsų-eilinių žmonių... Tačiau, didi žmonės palieka ir didžius intelektualinius-kultūrinius darbus, kuriuos nei laiko dulkės, nei,pagaliau, paprastos rūdys lengvai sunaikinti neišstengs...

Aplė tokius žmones bus rašoma enciklopedijose, kalbama ir gvildinama istorijų knygose. Toks žmogus ir kunigas buvo dr. Jonas KUBILIUS, S.J., o mums čia, Montrealyje gyvenantiems lietuviams ir nelietuviams – Tėvas Jonas Kubilius liks visuomet didžiai nusipelnęs kunigas – SACERDOS EMERITUS...

D.N.Baltrukonis

gerbiami žuvę,mirę,nukan-kinti okupantų šauliai.

Susirinkimus sveikino Centro Valdybos ir VILNIAUS Šaulių Rinktinės vardu g.š.J.Šiaučiulis ir g.š.kun. J.Aranauškas. Po atidarymo,NERINGOS kuopos susirinkimą pravedė L.K.MINDAUGO šaulių būstinėje.

L.K.MINDAUGO Kuopos darbo prezidiumą sudarė jo p-kas J.Šiaučiulis,vicėp. K.Čeputis ir sekr. P.Gabrys.

Išklausyta Valdybos ir Revizijos Komisijos pranešimai. Priimamas 1991 m.veiklos planas. Renkami-registruojami atstovai į L.S.S.T. suvažiavimą, kuris vyks š.m. balandžio mėn.20 -21 d.d. Hamiltone.

Pasirašoma ant pareiškimo, reikalaujant, kad būtų grąžinti L.S.S-gos Namai Kaune tikriesiems savininkams- Lietuvių Šaulių Sąjungai.

Susirinkimai buvo užbaigti bendrai, sugiedojus Lietuvos Himną.

Po darbinių susirinkimų vyko bendri pietūs, paruošti St.ir G.Rimeikių su talka. A.M.

Š.m. balandžio mėn. 13 d. į Montrealį atvyksta atkurtosios Šaulių Sąjungos Lietuvoje pirmininkas Gediminas Jankus. Jis žada atsilankyti ir "NL" SPAUDOS VAKARE balandžio mėn. 13 d. bei KLB Montrealio Apylinkės visuotina-me susirinkime.

MONTREALIO ŠAULIAI RUOŠIASI SUVAŽIAVIMUI

L.K.MINDAUGO ir Jūrų Šaulių NERINGOS kuopų susirinkimų bendras atidarymas vyko š.m.kovo mėn.3 d., Aušros Vartų P-jos salėje, po 11 val.pamaldų. Jose kuopos dalyvavo su savo vėliavomis.

Susirinkimus atidarė L.K.MINDAUGO Šaulių Kuopos pirm. Augustinas Mylė. Įnešus VILNIAUS Šaulių Rinktinės ir abiejų kuopų vėliavas, į garbės prezidiumą buvo pakviesti kuopų garbės šauliai. Perskaityta Šaulių Malda, pa-

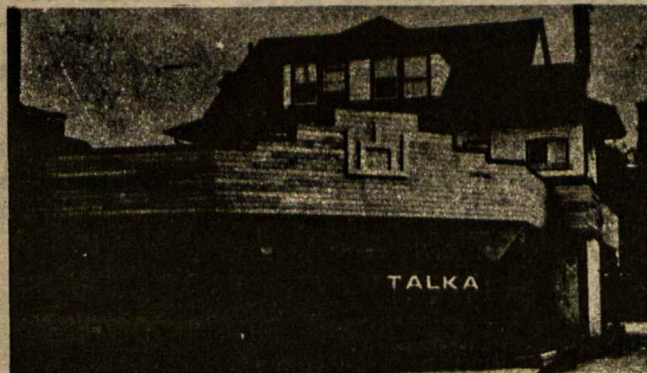

Š.m. kovo mėn. 3 d. Montrealio šaulių susirinkimo proga įteikti šaudymo varžybų prizai: I-mas A. Urbonui; įteikėjai-P. Gabrys ir J. Šiaučiulis; II-ras A. Mylėi, III- J. Babrauskui.

Nuotr. A. Kalvaičio.

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje

įsikūręs nuosavuose namuose

TALKA

HAMILTONO LIETUVIŲ KEEDITO KOOPERATYVAS "TALKA"

830 Main Street East, HAMILTON, Ontario L8M 1L6
Tel. 544 - 7125

AKTYVAI PER 34 MILIJONUS DOLERIŲ

MOKAME UŽ:

kasd. pal. čekių sąsk. iki, 7.5%
santaukas 6%
kasd.pal.taupymo s-ta 5.5%
90 dienų indėlius 9%
1 m. term. indėlius 9.5%
1 m. term.ind.mėn.pal 9%
3 m. term.indėlius 9.5%
RRSP ir RRIIF (pensijos)...7%
RRSP ir RRIIF 1 m. 9.5%
RRSP ind. 3 m. 9.5%

IMAME UŽ:

asmenines paskolas 15%
nekl.in. turto pask. 1 m. 11%
nekl.in. turto pask. 3 m. 11.75%
Nemokamas čekių ir sąskaitų apmokėjimo patarnavimas.
Nemokama narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki \$2.000 ir asmeninių paskolų drauda iki \$25.000.

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais – nuo 10 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais – nuo 10 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais – nuo 10 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais – nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto.
Lėpos-rugpjūčio mėn. šeštadieniais uždaryta

NETTOYEURS

CLEANERS

20% NUOLAIDA SU ŠIA KORTELE

NOM/NAME: _____

DATE: _____

7661-A Centrale, LaSalle
459-90 Ave., LaSalle

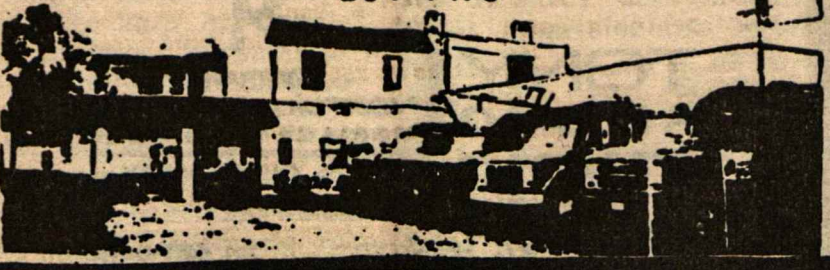
Tel: 365-4412
365-7146
365-1143

GUY RICHARD ROOFER — COUVREUR

7725 George LaSalle

Geriausias patarėjas ir darbe atliekantis stogdengys GUY RICHARD, kuris jau seniai lietuviams patarnauja. Darbą atlieka sąžiningai ir prieinamomis kainomis. Stogo dengimui ar taisymui skambinkite tel.

364-1470

Maurice Electrique Ltee

ENTREPRENEUR ELECTRICAL
ELECTRICIEN CONTRACTOR

MAURICE ANTONIUK – ELEKTROS ŠILDYMO SPECIALISTAS

102A, ALLION
LASALLE, QUÉ. H8P2C5

TEL: 366-5484

LAIDOJIMO ĮSTAIGA

FUNERAL HOME

J.F. WILSON & SONS Inc.

123 Maple Blv., 5784 Verdun Av.

Chateauguy, Que. Verdun, Que.

Tel: 691-4763 * Tel: 767-9956

MODERNIOS KOPLYČIOS

Maloniai kviečiame visus į Kanadoje seniausiojo lietuvių laikraščio

"NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS" SPAUDOS VAKARĄ

Aušros Vartų parapijos salėje
1465 rue de Sève, Montreal.

KURIS ĮVYKS 1991 m.
BALANDŽIO mėn. 13 d.
7 val. vakaro,
SEŠTADIENI.

PROGRAMOJE: Vaclovas POVILONIS ir Valdas RAMANAUSKAS iš Toronto
Aušra JAKIMAVIČIŪTĖ iš Vilniaus
Montrealio Etnografinis Ansamblis SKALSA
vad. Tadas Valinskas ir Andrėja Celteriūtė

VAKARIENĘ gamina M. Vaupšienė, • Loterija • Baras
ĮĖJIMAS: \$12.50, SVEČIAMS IŠ LIETUVOS-NEMOKAMAS! "NL" VALDYBA

MALONIAI Kviečia
PAGALBOS LIETUVAI MILIJONINIO
VAJAUS
PIETUS

Balandžio mėn. 28 d. AV A.V.P.-jos
1991 m. 12 val. salėje

A u k a: \$10.

ŽVEJOTOJŲ-MEDŽIOTOJŲ KLUBAS "NIDA"

ARTEJA -
KLB Montrealio A-kės
Visuotinis Narių Susirinki-
mas. Kiekvienas mūsų esa-
me Bendruomenės nariai,
nežiūrint kokiai organizaci-
jai priklausom ar nepri-
klausom. Suprantame šių
metų svarbą Tėvynėje Lie-
tuvoje ir mūsų visų veiklo-
je čia. Su pavasariu ateina
laikas visiems susitikti,
aptarti veiklą ir papildyti
aktyvių veikėjų eiles. Kvie-
čiame VISI, ypač įskaitant
jaunąją kartą, kuri mylima
ir globojama visų čia esan-
čių lietuvių. Ateina rimtas
laikas jaunųjų tautos daly-

vaukime balandžio mėn.
14 d., 12 val. AV P-jos
salėje VISUOTINAME SUSI-
RINKIME su pasiūlymais,
pasisiūlymais.

• K.L.K.Motery Draugijos
Montrealio Skyrius rengia
ATVELYKIO PIETUS AV
P-jos salėje š.m.balandžio
mėn.7 d., po 11 val.Mišių.
Narės ir svečiai kvie-
čiami gausiai dalyvauti.

• Tautos Fondul Jonas
CIAŁKA paaugojo \$ 100.
Nuoširdus ACIŪ.
Tautos Fondo Atstovybė
Montrealyje

(Dr. JONAS MALISKA)
Tel.: 866-8235

Dr. MICHEL HUYNH
Tel.: 866-9297
D.D.S.

DANTŲ GYDYTOJAI-CHIRURGAI
1440 St. Catherine St. W. Suite 701
Montreal, P.Q. H3G 1S5

Dr. PHILIP STULGINSKIS
Dental Surgeon,

DANTŲ GYDYTOJAS-CHIRURGAS
8606 Centrale, (kamp. 45 Av.)
Suite 209, LaSalle, Qué.
H5P 1N5. Tel. 364-4658.

M. CUSSON VAISTINĖ

7635 Central St., Ville LaSalle, P.Q. H8P 1L2

Atidaryta kasdien nuo 9-10 v.v.
Šeštadieniais nuo 9 - 9:30 v.v.
Sekmadieniais: nuo 10- 9:30 v.v.

Tel.: 366-9745 ir 365-0505

ROYAL VICTORIA HOSPITAL, Tel: (514)-842-1231,
687 Pine Ave, West, Ext. 1663
Montreal, Que. H3A 1A1

H.J. ADOMONIS, M.D., C.M.

4589 Park Ave., Tel: (514)-842-9211.
Montreal, Que. H2V 4E4

Dr. A.S. POPIERAITIS
B.A. M.D. MSc. L.M.C.C. F.R.C.S. (c)

MEDICAL ARTS BUILDING
1538 Sherbrooke St. W. Suite 215, Montreal,
Qué. H3G 1L5 Tel.: 931-4024

Notarė

RŪTA POCAUSKAS-RUDINSKAS
1170 St. Mathieu, Suite 100,
Montreal, Qué., H3H 2H5

FAX: 937-3763
Tel: 937-3729

Notaras

J. BERNOTAS
Suite 1143, Sun Life Building,
1155 rue Metcalfe, Montreal, Qué. H3B 2V6
Tel.: (514)-871-1430

KANADOS LIETUVIŲ BENDRUOMENES
MONTREALIO APYLINKES VISUOTINIS NARIŲ

SUSIRINKIMAS

ĮVYKS Š.M. BALANDŽIO MĖN. 14 D., 12 VAL.
AUŠROS VARTŲ PARAPIJOS SALĖJE.
Programoje: veiklos pranešimai, valdybos
rinkimai. Kavutė. DALYVAUKIME GAUSIAI!

KLB Montrealio A-kės Valdyba

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

YRA SAVISTOVUS APDRAUDOS AGENTAS

Paskutiniu metu atsiranda daug apdraudos
planų, kurie pabrėžia tik kainą.

Tikrumoje apdraudoje yra daug smulkmenų,
kurios nelaimės atveju gali tapti nemaža
problema.

Todėl, net 84% visos apdraudos apyvartos
Kanadoje eina per savistovų apdraudos
agentą, tas rodo, kad kaina nėra lemiamas
reikšminys pasirenkant apdraudą.

Savistovus apdraudos agentas turi keletą ap-
draudos bendrovių ir gali parinkti atitinkamą
apdraudą ir kainą.

Pastovumas yra taip pat svarbu.

TEIRAUKIS:

Tel. 722-3545

"RŪTOS" KLUBAS
PLANUOJA IŠSKYLAS
Atėjus pavasariui, "RŪ-
TOS" Klubas organizuoja
išvykas:

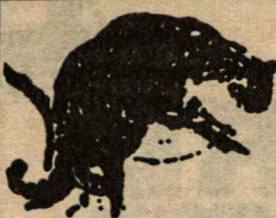
• Balandžio mėn. 11 d.
(ketvirtadienį) vykstama
į planetariumą, pastudijuoti
dangaus žvaigždžių. Grupel
nuolaida duodama, jeigu
vyksta bent 20 asmenų.
Renkasi prie planetariumo
12:30 val. St.Jacques(Ja-
mes) ir Peel gatvių kam-
pe. Grupėje pensininkams -
įėjimas \$1.50, o individui
\$2.50.

• Balandžio mėn. 18 d.
(ketvirtadienį) - išvyka
į botanikos sodą. Susitinka-
ma prie įėjimo 1 val.
(Reikia, kad grupėje būtų
bent 10 asmenų). Grupėje
pensininkui kaina \$1.50,

individui \$2.50.

• Gegužės mėn. 16 d. (ket-
virtadienį) - ekskursija į
tulpėmis išsipuošusią Kana-
dos sostinę - Ottawą.
Čia reikia, kad susidarytų
47 asmenų grupė. Kelionė
autobusu \$23. Reikia įmo-
kėti iš anksto. Smulkesnis
planas ir išlaidos bus pa-
skelbtos vėliau.

Šioms išskyloms prašoma
kiek galima greičiau regis-
truotis, kad valdyba galėtų
viską laiku rezervuoti.
Kreiptis pas pirmininkę
Petronėlę Juškevičienę-
Miller tel:688-4263, vicep-
kę Elena Kerbelienę tel:
761-3743, sekretorę Bronę
Malaiškiene, tel:366-4781.
Galima greiptis Klubo
dienomis ir asmeniškai.

Maurice Kaplan

KAILIŲ SIUVĖJAS

* Didelis pasirinkimas gatavų paltų
* Saugojimas vasaros laiku (Storage)
* Taisau ir remodeliuoju
* Siuvu ir parduodu.

1449 rue St. Alexandre,
Suite 500 A.
Montreal, P.Q. H3A 2G6

Telefonai:
844-7307 ir 288-9646

TONY
PHOTO
STUDIO

PORTRAITS
PASSEPORT • COMMERCIAL
MARIAGE • WEDDINGS
5220 ch. QUEEN MARY rd.
TONY LAURINAITIS

MONTREAL, P.Q. H3W 1X5

Tel. 481-6608

LITAS

MONTREALIG LIETUVIU
KREDITO UNIJA

1475 De Sève, Montreal, Qué., H4E 2A8

TEL.: 766-5827; 766-5830

SKYRIUS: 3907 A Rosemont Blvd.

VISI BANKINIAI PATARNAVIMAI

AKTYVAS - virš \$28,000,000 REZERVAS - virš milijono

MOKA UŽ:

Certifikatus	9½%	Taupymo - special.	6½%
Term. indėlius:		Taupymo - su gyv. dr.	6 %
1 metų	8½%	Taupymo - kasdienines	6 %
180 d. - 364 d.	8½%	Einamos sąsk.	4½%
120 d. - 179 d.	8 %	RRIF - RRSP - term.	10 %
60 d. - 119 d.	8 %	RRIF - RRSP - taup.	6½%
30 d. - 59 d.	7½%		

IMA UŽ:

Nekilnojamą turą - nuo 11% Asmenines - nuo 12½%

VĒLYVIAUSIŲ PROCENTŲ INFORMACIJA "LITE"

VISI PATARNAVIMAI NEMOKAMI

KASOS VALANDOS

1475 De Sève	3907 A Rosemont
Pirm. Antradien. Treč.	9:00 - 3:00 (tik pirm) 10:00 - 2:00
Ketvirtadieniais	12:00 - 8:00 3:00 - 7:00
Pentadieniais	10:00 - 6:00 2:00 - 6:00

EAGAN REALTIES INC

5344 VERDUN AVE., VERDUN, H4H 1K4

Nekilnojamo turto pirkimo ir pardavimo
patarnavimas

BRONIUS NIEDVARAS

Bus: 766-3586

Res.: 487-4938

CFMB

LIETUVIŠKA RADIJO
PROGRAMA

RADIO 1410 MONTREAL

KIEKVIENĄ ANTRADIENI NUO 11.30 IKI 12 val. nakties

Programos Vedėjas: LIUDAS STANKEVIČIUS

1053 Albanel Cr., Duverney, Laval, P.Q. H7G 4K7
Tel: 669 - 8834

SPAUDA IŠ LIETUVOS

Norintieji užsiprenumeruoti "LITERATŪRĄ IR
MENĄ", taipogi "Švyturį" iš Lietuvos, gali kreiptis
į tų leidinių atstovą Kanadoje ir JAV-se Liudą
Stankevičių, 1053 Cr. Albanel, Duverney, Laval,
Que., Canada H7G 4K7, tel:669-8834.

GREITAS IR TIKSLUS PATARNAVIMAS

PETRAS ADAMONIS

Tel. Bus.: 722-3545
Res.: 256-5355

C. I. B.

GAISRAS • AUTOMOBILIAI • ATSAKOMYBĖ • GYVYBĖ
ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

3907 A ROSEMONT BLVD. MONTREAL, QUE. H1X 1L7

ZIENKA PLUMBING

24 VALANDŲ PATARNAVIMAS

• LIETUVIAMS NUOLAIDA:

Neimamas mokestis už atvažiavimą.

TEL.: 254-7846

MONTREAL ENTERPRISES Reg'd

DRAUDA VISŲ RŪŠIŲ

6695 - 35-th Ave., Montreal, P.Q. H1T 3A6

ALBERTAS NORKELIŪNAS, B.A. C.S.C., I.B.

TEL. BUS.: 727-3120 REZ.: 376-3781

TEL.: (514) 767 - 4690

VINCAS PIEČAITIS

1265 LECLAIR, VERDUN, P.Q. H4H 2M4

JONAS & CÔTÉ REALTIES

NEKILNOJAMO TURTO PATARNAVIMAS

TRANS QUEBEC SIDINGS LTD

ALUMINIJAUS DURYS, LANGAI, STOGELIAI,
APKALIMAI ALUMINIJUM, PLIENU, PLASTINE
MEDŽIAGA. DARBAS GARANTUOTAS IR
APDRAUSTAS.

Savininkas: MIKE OSKOVICZ

3351 Belair St., Montreal, Qué., H2A 2A5
Telefonas: 721-9496

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA